

Nationell alkoholhandlingsplan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2005/06:30 Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner vad gäller alkoholhandlingsplanen. Vidare behandlas 40 motionsyrkanden rörande alkoholfrågor som väckts med anledning av propositionen samt ca 90 motionsyrkanden rörande olika alkoholfrågor från i huvudsak den allmänna motionstiden 2005. Om inget annat anges härrör motionerna från riksmötet 2005/06.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till huvudinriktning av alkoholpolitiken innefattande ett övergripande mål och ett antal särskilt prioriterade delmål.

Samtliga motioner avstyrks.

I betänkandet finns 34 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	10
Avslag på propositionen m.m.	10
Folkhälsopolitiska förutsättningar	10
Alkoholpolitiska mål och insatser	12
Insatser för att främja en alkoholfri uppväxt m.m.	23
Vård och behandling m.m.	30
Insatser för att uppnå alkoholfrihet inom arbetslivet m.m.	35
Tillsyn och ansvarsfull alkoholserving	38
Åtgärder mot den illegala alkoholhanteringen	43
Styrning, ansvar och samordning	46
Detaljhandelsmonopolet	48
Alkoholfrågor i övrigt	51
Reservationer	53
1. Avslag på propositionen m.m., punkt 1 (kd)	53
2. Folkhälsopolitiska förutsättningar, punkt 2 (m)	53
3. Folkhälsopolitiska förutsättningar, punkt 2 (kd)	54
4. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (m)	54
5. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (v)	55
6. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (c)	56
7. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (mp)	56
8. Alkoholpolitikens internationella inriktning, punkt 4 (c)	57
9. Samordning av Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren, punkt 5 (fp)	58
10. Lördagsöppet på Systembolaget, punkt 6 (kd)	58
11. Utsatta barn, punkt 7 (m)	59
12. Alkoholfri uppväxt, punkt 8 (m, fp, kd, c)	59
13. Frivilligorganisationernas betydelse, punkt 10 (m)	60
14. Ålderskontrollen vid försäljning av folköl, punkt 11 (kd)	60
15. Ålderskontrollen vid försäljning av folköl, punkt 11 (v)	61
16. Ändrade regler vid försäljning av folköl, punkt 12 (m)	61
17. Alkoläsk, punkt 13 (kd)	61
18. Missbrukande kvinnor, punkt 15 (v)	62
19. Vårdgaranti för missbrukarvården, punkt 17 (kd)	62
20. Alkoholfritt arbetsliv, punkt 18 (m, fp, kd, c)	63
21. Alkoholfria graviditeter, punkt 19 (m, fp, kd, c)	63
22. Tvångsvård av gravida kvinnor med missbruksproblem, punkt 20 (m, fp, kd, c)	64
23. Tillfälliga undantag från gällande lagstiftning, punkt 23 (m)	64
24. Servering i teater- och konserthusfoajéer, punkt 25 (m)	64
25. Beviljande av serveringstillstånd, punkt 26 (kd)	65
26. Åtgärder mot illegal alkoholhantering, punkt 29 (m, fp, c)	65
27. Åtgärder mot illegal alkoholhantering, punkt 29 (kd)	66

28. Styrning, ansvar och samordning, punkt 30 (fp)	66
29. Detaljhandelsmonopolet, punkt 31 (m)	67
30. Detaljhandelsmonopolet, punkt 31 (c)	67
31. Gårdsförsäljning m.m., punkt 32 (m, c)	68
32. Distansförsäljning av alkohol, punkt 34 (m)	68
33. Distansförsäljning av alkohol, punkt 34 (v)	69
34. Alkoholreklam, punkt 36 (kd)	69
Särskilda yttranden	70
1. Alkoholfri uppväxt, punkt 8 (v, mp)	70
2. Ålderskontrollen vid försäljning av folköl, punkt 11 (mp)	70
3. Alkoholforebyggande arbete inom primärvården, punkt 16 (fp)	70
4. Nationellt kunskapscentrum vid Sahlgrenska/Östra i Göteborg, punkt 21 (fp)	71
5. Beviljande av serveringstillstånd och Överklagande av serveringstillstånd, punkterna 26 och 27 (fp)	71
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	72
Propositionen	72
Följdmotioner	72
Motion från allmänna motionstiden hösten 2004	75
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	75

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen m.m.

Riksdagen avslår motion 2005/06:So6 yrkandena 1 och 2, båda i denna del.

Reservation 1 (kd)

2. Folkhälsopolitiska förutsättningar

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So1 yrkande 2, 2005/06:So5 yrkande 1 och 2005/06:So7 yrkande 1.

Reservation 2 (m)

Reservation 3 (kd)

3. Alkoholpolitikens huvudinriktning

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om huvudinriktningen av alkoholpolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:30 punkt 2 och avslår motionerna 2005/06:Sk385 yrkandena 3 och 6, 2005/06:Sk414 yrkande 3, 2005/06:Ju332 yrkande 18, 2005/06:Ju382 yrkande 11, 2005/06:So1 yrkandena 1 i denna del, 3 och 4, 2005/06:So3 yrkandena 2 och 3, 2005/06:So5 yrkande 2, 2005/06:So7 yrkande 2, 2005/06:So401 yrkande 2, 2005/06:So508 yrkande 2, 2005/06:So549 yrkande 8, 2005/06:So637 yrkande 5 och 2005/06:So708 yrkandena 3 och 7.

Reservation 4 (m)

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (c)

Reservation 7 (mp)

4. Alkoholpolitikens internationella inriktning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U338 yrkande 18 i denna del, 2005/06:So2 yrkande 3, 2005/06:So3 yrkande 15, 2005/06:So250 yrkande 2, 2005/06:So493, 2005/06:So508 yrkande 1, 2005/06:So549 yrkandena 5 och 6, 2005/06:So635 yrkande 1, 2005/06:So637 yrkande 2, 2005/06:So645 yrkandena 1 och 3 samt 2005/06:So708 yrkandena 1 och 2.

Reservation 8 (c)

5. Samordning av Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren

Riksdagen avslår motion 2005/06:So2 yrkande 1.

Reservation 9 (fp)

- 6. Lördagsöppet på Systembolaget**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So708 yrkande 8.
Reservation 10 (kd)
- 7. Utsatta barn**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So602 yrkandena 1 och 2.
Reservation 11 (m)
- 8. Alkoholfri uppväxt**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So1 yrkande 5, 2005/06:So3 yrkande 4, 2005/06:So5 yrkande 4, 2005/06:So7 yrkande 4, 2005/06:So470 yrkande 4, 2005/06:So524 yrkande 1, 2005/06:So700 yrkande 1 och 2005/06:So708 yrkande 6.
Reservation 12 (m, fp, kd, c)
- 9. Informationsinsatser m.m.**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So250 yrkandena 6 och 7, 2005/06:So253 yrkande 3 och 2005/06:So644 yrkande 1.
- 10. Frivilligorganisationernas betydelse**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So5 yrkande 5 och 2005/06:So7 yrkande 5.
Reservation 13 (m)
- 11. Ålderskontrollen vid försäljning av folköl**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So231, 2005/06:So313 yrkande 1, 2005/06:So383, 2005/06:So549 yrkande 2, 2005/06:So612, 2005/06:So622 och 2005/06:Kr412 yrkande 9.
Reservation 14 (kd)
Reservation 15 (v)
- 12. Ändrade regler vid försäljning av folköl**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So238.
Reservation 16 (m)
- 13. Alkoläsk**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So250 yrkande 5, 2005/06:So253 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:So524 yrkande 2.
Reservation 17 (kd)
- 14. Vård och behandling**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So2 yrkandena 2 i denna del och 11 samt 2005/06:So261.

- 15. Missbrukande kvinnor**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So613 yrkande 6, 2005/06:So401 yrkande 4 och 2005/06:So431 yrkande 9.
Reservation 18 (v)
- 16. Alkoholförebyggande arbete inom primärvården**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So2 yrkande 10.
- 17. Vårdgaranti för missbrukarvården**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So703 yrkande 16 och 2005/06:So704 yrkande 3.
Reservation 19 (kd)
- 18. Alkoholfritt arbetsliv**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So3 yrkandena 5 och 6, 2005/06:So5 yrkande 7 och 2005/06:So7 yrkande 7.
Reservation 20 (m, fp, kd, c)
- 19. Alkoholfria graviditeter**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So5 yrkande 8, 2005/06:So7 yrkande 8 och 2005/06:So324 yrkandena 1 och 2.
Reservation 21 (m, fp, kd, c)
- 20. Tvångsvård av gravida kvinnor med missbruksproblem**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So269 och 2005/06:So325.
Reservation 22 (m, fp, kd, c)
- 21. Nationellt kunskapscentrum vid Sahlgrenska/Östra i Göteborg**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So423 yrkande 5.
- 22. Uppföljning av kommunernas tillståndsgivning**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So549 yrkande 7.
- 23. Tillfälliga undantag från gällande lagstiftning**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So304.
Reservation 23 (m)
- 24. Serveringstider**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So204 och 2005/06:So529.
- 25. Servering i teater- och konserthusfoajéer**
Riksdagen avslår motion 2005/06:So274.
Reservation 24 (m)

26. Beviljande av serveringstillstånd

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So300 och 2005/06:So589.

Reservation 25 (kd)

27. Överklagande av serveringstillstånd

Riksdagen avslår motion 2005/06:So542.

28. Tillsyn över serveringstillstånd

Riksdagen avslår motion 2005/06:So675 yrkandena 1 och 2.

29. Åtgärder mot illegal alkoholhantering

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju332 yrkande 20, 2005/06:So1 yrkandena 6–8, 2005/06:So2 yrkande 6, 2005/06:So3 yrkande 8, 2005/06:So290 och 2005/06:So637 yrkande 4.

Reservation 26 (m, fp, c)

Reservation 27 (kd)

30. Styrning, ansvar och samordning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So5 yrkande 9 i denna del och 2005/06:So7 yrkande 9 i denna del.

Reservation 28 (fp)

31. Detaljhandelsmonopolet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So2 yrkande 5, 2005/06:So3 yrkande 14 och 2005/06:So370.

Reservation 29 (m)

Reservation 30 (c)

32. Gårdsförsäljning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So210, 2005/06:So232, 2005/06:So302, 2005/06:So375 yrkandena 1 och 2, 2005/06:So395, 2005/06:So491, 2005/06:So692, 2005/06:MJ441 yrkande 10, 2005/06:N440 yrkande 6 och 2005/06:N474 yrkande 14.

Reservation 31 (m, c)

33. Alkohol i livsmedelsaffärer

Riksdagen avslår motion 2005/06:So222.

34. Distansförsäljning av alkohol

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So227, 2005/06:So549 yrkande 1 och 2005/06:So700 yrkande 6.

Reservation 32 (m)

Reservation 33 (v)

35. Åldersdiskriminering på Systembolaget

Riksdagen avslår motion 2005/06:So285.

36. Alkoholreklam

Riksdagen avslår motion 2005/06:So313 yrkande 3.

Reservation 34 (kd)

37. Varningstexter

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So2 yrkande 12, 2005/06:So495, 2005/06:So508 yrkande 3 och 2005/06:So525.

Stockholm den 9 februari 2006

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chatrine Påls-son (kd), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Catherine Persson (s), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Magdalena Andersson (m), Elina Linna (v), Jan Lindholm (mp), Martin Nilsson (s), Maud Ekendahl (m) och Gabriel Romanus (fp).

Redogörelse för ärendet

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen presenterar i propositionen två nationella handlingsplaner Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador och Nationell handlingsplan mot narkotika. Syftet är att ange inriktningen för hur en förstärkning av samhällets insatser under åren 2006–2010 skall genomföras samt för hur insatserna skall följas upp.

När det gäller den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador föreslår regeringen att det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken skall vara att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet skall nås genom insatser för att minska den totala alkoholkonsumtionen och mot skadligt dryckesbeteende, med hänsyn tagen till skillnader i livsvillkor hos flickor, kvinnor, pojkar och män. Särskilt prioriterade delmål skall vara bl.a. att ingen alkoholkonsumtion skall förekomma under uppväxten, i samband med trafiken, i arbetslivet eller under graviditeten, att skjuta upp alkoholdebuten, att utveckla fler alkoholfria miljöer samt att bekämpa den illegala alkoholhanteringen. Alkoholpolitiken skall på alla nivåer ha ett uttalat jämställdhetsperspektiv.

Regeringen anser att fortsatta insatser behövs för att bryta den negativa utvecklingen på alkoholområdet. Insatser krävs bl.a. när det gäller att stärka det förebyggande arbetet, samarbetet och den politiska prioriteringen av det förebyggande arbetet på lokal och regional nivå. Vidare krävs insatser för att utveckla preventionsmetoder för barn, ungdom och unga vuxna och andra riskgrupper, exempelvis barn till föräldrar med missbruksproblem och riskgrupper inom hälso- och sjukvården samt inom företagshälsovården. Även metoder för att utveckla vården behöver utarbetas. Regeringen anser dessutom att det krävs förstärkta insatser för att begränsa tillgängligheten och effektivisera insatserna för tillsyn och ansvarsfull alkoholserving, främja punktnytkerhet, kunskapsutveckling, kompetens- och metodutveckling, för att följa alkoholutvecklingen och samhällets insatser samt för att öka det internationella samarbetet. Slutligen krävs det insatser för informations- och opinionsskapande arbete.

Utskottets överväganden

Avslag på propositionen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet välkomnar regeringens proposition innefattande en nationell alkoholhandlingsplan. Riksdagen bör därför avslå en motion med bl.a. en begäran om avslag på propositionen.

Jämför reservation 1 (kd).

Motionen

I motion So6 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 1 (delvis) yrkas att riksdagen avslår propositionen utom såvitt avser förslaget om ändring i lagen (1976:371) om behandling av häktade och anhållna m.fl. Vidare begärs i motionen, yrkande 2 (delvis), att regeringen återkommer med handlingsplaner som innehåller konkreta förslag och tydliga målsättningar. Enligt motionärerna saknar propositionen en konkretisering av vad en mätbar måluppfyllelse i praktiken innebär.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det alkoholpolitiska arbetet skall ges hög prioritet. Att regeringen har presenterat en ny handlingsplan för att förebygga alkoholskador välkomnas därför av utskottet. Följaktligen avstyrker utskottet motion So6 (kd) yrkande 1 delvis om avslag på propositionen. Utskottet delar inte heller den uppfattning som framförs i yrkande 2 i samma motion, varför även detta yrkande avstyrks.

Folkhälsopolitiska förutsättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden gällande de folkhälsopolitiska förutsättningarna.

Jämför reservationerna 2 (m) och 3 (kd).

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör, för att främja folkhälsan, den totala alkoholkonsumtionen i samhället minska. Skadligt bruk av alkohol och allt narkotikamissbruk måste motverkas. Den nationella folkhälsopolitiken bidrar till att förebygga alkoholmissbruk och användningen av narkotika. Alkohol- och narkotikaförebyggande arbete bör samordnas med övrigt folkhälsoarbete på alla nivåer i samhället.

Enligt regeringen är utgångspunkten för det nationella folkhälsomålet att befolkningens hälsa i större utsträckning bestäms av människors levnadsförhållanden och levnadsvanor än av specifika medicinska insatser. Folkhälsan är av stor betydelse för samhällsutvecklingen, och insatserna för en bättre folkhälsa ingår som en viktig del i arbetet för välfärd och tillväxt. Regeringens folkhälsopolitik förtydligar samhällets ansvar för människors hälsa genom att lyfta fram sambandet mellan samhälleliga förutsättningar – som kan påverkas genom politiska beslut – och den sammantagna hälso-utvecklingen i befolkningen.

Motioner

I motion So1 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om folkhälsopolitiska förutsättningar. Motionärerna anför att huvudansvaret för folkhälsan vilar på den enskilde. Folkhälsopolitiken bör syfta till att ge medborgarna de verktyg som krävs för att bibehålla en god hälsa.

I motion So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om folkhälsopolitiska förutsättningar. Enligt motionärerna är de viktigaste och mest kostnadseffektiva insatserna de som hänger samman med pris- och tillgänglighetsfaktorer medan insatser inom informationsområdet är mindre effektiva och åtskilligt dyrare. Detta är en aspekt som bör väga tungt vid utformandet av handlingsplanen. Ett likalydande yrkande framförs i motion So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (s) yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att den nationella folkhälsopolitiken bidrar till att förebygga alkoholmissbruk och att det alkoholförebyggande arbetet bör samordnas med övrigt folkhälsoarbete på alla nivåer i samhället. Utskottet delar även i övrigt den bedömning av de folkhälsopolitiska förutsättningarna som regeringen ger i propositionen. Insatser på alkoholområdet som hänger samman med pris- och tillgänglighetsfaktorer är viktiga, varför utskottet delar de synpunkter som framförs i motionerna So5 (s) yrkande 1 och So7 (kd, c) yrkande 1. Något tillkännagivande med anledning av motionerna är dock inte nödvändigt. Motionerna avstyrks därför. Utskottet delar uppfattningen att den enskilde har ett avgörande ansvar för den egna hälsan. Utskottet är dock varken berett att ställa sig bakom den analys som ges i motionen eller de slutsatser som motionen utmynnar i vad gäller värdet av väl fungerande trygghetssystem för att möta sociala problem. Även motion So1 (m) yrkande 2 avstyrks därför.

Alkoholpolitiska mål och insatser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ställer sig bakom den föreslagna huvudinriktningen av alkoholpolitiken innefattande ett övergripande mål samt särskilt prioriterade delmål. Riksdagen bör således godkänna regeringens förslag i denna del. Riksdagen bör vidare avslå ett stort antal motioner gällande alkoholpolitikens inriktning, såväl nationellt som internationellt, främst med hänvisning till att motionsyrkandena får anses åtminstone delvis tillgodosedda genom den politik som för närvarande förs och som avses att föras enligt handlingsplanen. Riksdagen bör dessutom avslå motionsyrkanden om en sammanslagning av Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren samt om en utvärdering av följderna av lördagsöppet på Systembolaget.

Jämför reservationerna 4 (m), 5 (v), 6 (c), 7 (mp), 8 (c), 9 (fp) och 10 (kd).

Propositionen

Regeringen föreslår att målet för den svenska alkoholpolitiken skall vara att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet skall nås genom insatser för att minska den totala alkoholkonsumtionen och genom åtgärder mot skadligt dryckesbeteende, med hänsyn tagen till skillnader i livsvillkor och behov mellan flickor och kvinnor, pojkar och män.

Särskilt prioriterade delmål skall vara att

- åstadkomma en alkoholfri uppväxt,
- skjuta upp alkoholdebuten,
- minska berusningsdrickandet,
- åstadkomma fler alkoholfria miljöer,
- bekämpa den illegala alkoholhanteringen,
- ingen alkohol skall förekomma i trafiken, i arbetslivet eller under graviditeten.

Regeringen anför att den ökande alkoholkonsumtionen är ett folkhälsoproblem och att den leder till svåra sociala och medicinska problem. Alkoholen är också en orsak till våld och övergrepp. Skadligt bruk av alkohol ger upphov till lidande för många enskilda individer och deras närstående. Därtill kommer att alkoholen medför betydande samhällsekonomiska kostnader i form av sjukfrånvaro, förtidspensionering, arbetslöshet, svagare produktivitet och för tidig död.

För att bryta den nuvarande negativa utvecklingen på alkoholområdet är en av de viktigaste åtgärderna att försöka påverka totalkonsumtionen. Det långsiktiga målet är att sänka den totala konsumtionen. För att åstadkomma detta krävs en kraftig mobilisering av breda befolkningsgrupper i

det svenska samhället. Därför behövs åtgärder riktade till hela befolkningen. Lika viktigt som att försöka påverka totalkonsumtionen är det att påverka dryckesmönster och ett sådant drickande som riskerar ge särskilt stora skador. Berusningsdrickandet ligger bakom en mycket stor del av de akuta alkoholskadorna, som t.ex. olyckor, inklusive trafikolyckor, misshandel och andra våldsbrott, och har därmed också stora direkta och indirekta konsekvenser för omgivningen.

Regeringen framhåller att de alkoholpolitiska mål som antogs genom 1977 års alkoholpolitiska proposition (prop. 1976/77:108, bet. 1976/77:SoU40, rskr. 1976/77:231) utgår ifrån målet att ge alla förutsättningar att leva ett bra liv. Alkohol är en av de viktigaste bestämmningsfaktorerna för människors hälsa. En restriktiv alkoholpolitik har därför sedan länge varit ett viktigt inslag i den svenska välfärdspolitiken. De traditionella instrumenten att minska alkoholkonsumtionen och därmed begränsa alkoholens skadeverkningar har varit en aktiv prispolitik, stränga införselkvoter och andra tillgänglighetsbegränsande åtgärder. Samhällsutvecklingen och det svenska EU-medlemskapet har emellertid medfört att förutsättningarna att föra en restriktiv alkoholpolitik kraftigt försvagats. Möjligheten att begränsa alkoholens tillgänglighet har ytterligare försvårats sedan införselkvoterna successivt höjts.

Regeringen anför vidare att den i propositionen Åtgärder mot illegal alkoholantering (prop. 2004/05:126) föreslagit en skärpning av alkohollagen och höjda straffsatser inom en rad områden för att minska den illegala alkoholanteringen och annan alkoholrelaterad brottslighet. Dessa ändringar i alkohollagen (1994:1738) trädde i kraft den 1 juli 2005. Vidare har Alkoholinförselutredningen i sitt slutbetänkande Gränslös utmaning (SOU 2005:25) lämnat ytterligare förslag om tillgänglighetsbegränsande åtgärder som nu bereds inom Regeringskansliet. Sådana åtgärder syftar ytterst till att skydda individ och samhälle och är en del av det förebyggande arbetet och komplement till insatser inom vård och behandling. För att minska alkoholens skadeverkningar och på sikt uppnå en minskning av den totala alkoholkonsumtionen är det emellertid nödvändigt att också påverka attityder och åstadkomma beteendeförändringar på individuell nivå. Detta är ett arbete som måste bedrivas långsiktigt och utgå från människors närmiljö.

Enligt regeringen är alkoholen en av de mest angelägna folkhälsofrågorna, och alkoholarbetet måste bedrivas som en del av det generella folkhälsoarbetet för att nå långsiktig och varaktig effekt, inte minst på lokal och regional nivå. Grunden för det förebyggande arbetet måste vara en långsiktig planering med insatser som byggs in i det ordinarie folkhälsoarbetet. Genom att sammanställa och analysera det alkoholskadeförebyggande arbetet i landets kommuner kan det ställas i relation till det övergripande folkhälsoarbetet.

Den av regering och riksdag antagna nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador (prop. 2000/01:20) drog upp riktlinjerna för ett nytt svenskt alkoholpolitiskt strategiskt tänkande för att uppnå det övergripande målet att minska alkoholens skadeverkningar. Denna strategi behöver fullföljas. För att bättre spegla verkligheten och människors livsvillkor behöver jämställdhetsperspektivet förtydligas inom handlingsplanens samtliga områden.

Huvudspåren i alkoholpolitiken är enligt regeringen att på den nationella nivån utveckla och stärka de samordnade insatserna på kommunal och regional nivå och att verka för ett utvecklat internationellt samarbete. Förebyggande arbete riktat mot barn och ungdomar och punktnytkerhet för vissa grupper och i vissa situationer har sedan länge utgjort grundläggande strategier i den svenska alkoholpolitiken och måste ha en fortsatt hög prioritet. Regeringen vill även betona vikten av långsiktighet i arbetet och att insatser utgår från ett folkhälsoperspektiv och en helhetssyn. Det arbete som har startat inom ramen för handlingsplanen på den lokala nivån har i flera avseenden varit framgångsrikt och lagt grunden för framtida satsningar. Det är viktigt att det arbetet fortskrider och utvecklas. Förstärkta insatser krävs nu för att ändra dryckesmönster och förhindra skadliga dryckesvanor bland den vuxna befolkningen. En minskning av den totala alkoholkonsumtionen bland vuxna är viktig också för att skydda barn och unga och uppnå målet om en alkoholfri uppväxt.

Regeringen gör vidare bedömningen att det internationella samarbetet måste utvecklas och förstärkas och stödet till internationellt utvecklingsarbete inom alkoholområdet öka. Det är viktigt att Sverige driver en aktiv och restriktiv alkoholpolitik baserad på ett folkhälsoperspektiv i alla relevanta internationella organ. För att minska alkoholens skadeverkningar bör Sverige verka för att folkhälsoperspektivet förstärks inom EU:s samtliga politikområden och i samarbete med så många länder som möjligt försvara medlemsstaternas rätt att skydda sina medborgare mot alkoholskador. Vidare bör Sverige aktivt stötta och bidra till att utveckla WHO:s alkoholarbete inom Europa och globalt samt verka för att det nordiska samarbetet utvidgas till att omfatta samtliga länder i Östersjöområdet.

Vidare anför regeringen att de nordiska regeringarna har bildat en plattform för en gemensam alkoholpolitik som skall verka för att alkoholfrågan placeras högre på den internationella dagordningen och inom EU. Huvudbudskapet är att folkhälsoperspektivet skall förstärkas i internationella processer och i sådana beslut som rör de nordiska ländernas alkoholpolitiska styrmedel och att alkohol skall betraktas i första hand som en hälsofråga och inte som en jordbruksfråga. De nordiska länderna står enade bakom kravet på höjda minimiskatter inom EU och en halvering av de indikativa nivåerna.

När det gäller det lokalt förebyggande arbetet anser regeringen att utvecklandet av ett kommunbaserat, strukturerat, långsiktigt och samordnat förebyggande arbete har högsta prioritet. Det är av central betydelse att det finns en väl utformad, politiskt förankrad, lokal policy för att minska totalkonsumtionen och förebygga skadligt bruk av alkohol. Regeringen anser vidare att systemet med alkohol- och narkotikapolitiska samordnare utgör en viktig del av det förebyggande arbetet på lokal nivå. Det är därför angeläget att den organisation med lokala och regionala samordnare som nu har byggts upp över nästan hela landet vidareutvecklas. Regeringen avser därför att fortsätta det temporära stödet till samordnarna. Däremot anser regeringen att det finansiella stödet skall avvecklas under de kommande åren. Statens folkhälsoinstitut bör inom ramen för sitt ansvar bl.a. utveckla metodmaterial som stöd för kommunernas utvecklingsarbete.

När det gäller handlingsplanernas genomförande anför regeringen att det är angeläget att etablera en mer långsiktig struktur för att genomföra en alkohol- och narkotikapolitik inom ramen för handlingsplanerna. Regeringen avser därför att återkomma med förslag till hur detta skall organiseras inom ramen för den befintliga myndighetsstrukturen.

Motioner

I motion So1 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 1 (delvis) begärs ett tillkännagivande om regeringens misslyckade missbrukspolitik. Motionärerna anför att antalet missbrukare stiger och att alkoholkonsumtionen bland ungdomar ökar. För att politiken skall börja fungera behövs det ett flertal centrala och lokala insatser. Vidare begärs ett tillkännagivande om alkoholpolitiska mål (yrkande 3). Motionärerna efterlyser mer forskning om sambandet mellan attityder i samhället och konsumtionsmönster. Vidare är det enligt motionärerna viktigt med ökad kunskap om hur alkoholanvändningen bland ungdomar skall minskas. Avslutningsvis begärs i motionen ett tillkännagivande om lokalt alkoholförebyggande arbete (yrkande 4). Motionärerna anser att resurser för lokalt folkhälsoarbete bör tillföras kommunerna. En sådan modell skapar utrymme för ett mer systematiskt och strukturerat arbete. Enligt motionärerna bör vidare det finansiella stödet till de lokala alkoholpolitiska samordnarna inte avvecklas.

I motion U338 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 18 (delvis) begärs ett tillkännagivande om åtgärder mot bl.a. alkoholmissbruk. Motionärerna anför att arbetet med ett förslag till EU-strategi mot alkoholskador nu är mer angeläget än någonsin, inte minst genom EU:s utvidgning med ett antal länder med stora problem med alkoholmissbruk. Det är viktigt att det nu kommer fram en aktiv strategi, grundad på modern forskning och den erfarenhet som bl.a. finns i de nordiska länderna. Därvid kan, enligt motionärerna, de aktionsplaner som har utformats av WHO:s Europaregion vara till god vägledning.

I motion So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör arbeta i EU för generellt sänkta införselkvoter av alkohol, möjligheter för medlemsstater att själva begränsa införseln, avveckling av subventioner till vinodling och höjda minimiskatter på alkohol. Motionärerna anför att inte bara detaljhandelsmonopolet utan hela alkoholpolitikens legitimitet hotas om en allt större andel av den alkohol som konsumeras i Sverige köps utomlands. Därför bör bl.a. en generell sänkning av EU:s införselkvoter genomföras.

I motion So708 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om alkoholpolitiken inom EU. Motionärerna anser att Sverige bör stå för en alternativ alkoholpolitik i EU som syftar till att pressa ned den totala konsumtionen av alkohol och minska alkoholskadorna. Vidare bör Sverige försöka vinna opinion för folkhälsoaspekterna på alkoholfrågorna samt bilda allianser med länder inom EU som är villiga att driva en mer restriktiv linje. I motionen begärs även ett tillkännagivande om följderna av en skattesänkning på sprit (yrkande 2). Motionärerna är kritiska till regeringens avsikter att sänka spritskatten och framhåller värdet av att de nordiska länderna har enats om en gemensam hållning i alkoholskattefrågor. I motionen begärs dessutom ett tillkännagivande om att ett nytt alkoholpolitiskt mål bör införas (yrkande 3). Enligt motionärerna bör det vara dels att konsumtionen av alkohol bland barn och ungdomar under 18 år skall minska med 25 % fram till 2010, dels att totalkonsumtionen av alkohol i Sverige skall minska fram till 2010. Avslutningsvis begärs ett tillkännagivande om fem alkoholfria zoner som utgångspunkt för det förebyggande arbetet (yrkande 7). Enligt motionärerna måste vissa perioder och situationer i livet hållas helt alkoholfria med hänsyn både till ens egen och till andras hälsa. De fem alkoholfria zonerna är graviditeten, barndomen, arbetslivet, trafiken och idrotten.

I motion So549 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att Sverige bör söka samarbete med andra EU-länder i syfte att påverka EU:s alkoholpolitik i en folkhälsopolitisk riktning. Vidare begärs ett tillkännagivande om ett nordiskt samarbete för en gemensam strategi avseende alkoholpolitiken (yrkande 6). Motionärerna anser att Sverige, inom ramen för samarbetet i Nordiska rådet, snarast bör ta initiativ till en gemensam alkoholpolitisk strategi i syfte att dämpa kraven på alkoholskattesänkningar. Dessutom begärs ett tillkännagivande om en kampanj för minskad alkoholkonsumtion (yrkande 8). Enligt motionärerna behövs det kraftfulla insatser för att informera om totalkonsumtionsmodellen och varför det är viktigt att alla minskar sin totala konsumtion av alkohol ur ett folkhälsoperspektiv.

I motion So3 av Kenneth Johansson m.fl. (c) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om en ny alkoholpolitisk strategi. Motionärerna anför att strategin skall bestå av följande delar:

- Mobilisera människors ansvar för sig själva och för varandra samt motverka kriminalitet.
- Slå vakt om den traditionella alkoholpolitikens instrument.
- Arbeta offensivt i EU i syfte att skapa ett bättre klimat för den svenska alkoholpolitiken.

Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om att mobilisera det folkliga engagemanget i kampen mot skadlig alkoholanvändning (yrkande 3). Motionärerna pekar på att folkresningen mot alkoholmissbruket i slutet av 1800-talet ledde till att alkoholkonsumtionen mer än halverades fram till 1914 trots att den restriktiva alkoholpolitiken ännu inte hade inletts. Det visar att attityden till alkohol och ett levande medborgarengagemang är ett starkt styrmedel. Enligt motionärerna måste detta styrmedel nu på nytt aktiveras med alla medel, genom information, mobilisering av det civila samhället, normgivande skärpningar av lagstiftningen och genom att var och en av oss i vardagen tar ett ansvar för våra medmänniskor, inte minst våra ungdomar och arbetskamrater. Dessutom begärs ett tillkännagivande om behovet av ökad svensk aktivitet i EU (yrkande 15). Motionärerna anför att det, för att knyta de allianser som krävs för att driva EU:s alkoholpolitik framåt, krävs att regeringen driver frågorna med kraft och tydlighet.

I motion Sk414 av Lennart Hedquist m.fl. (m) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om betydelsen av alkoholfria miljöer samt vikten av personligt ansvarstagande och effektiva åtgärder för att motverka för hög alkoholkonsumtion och alkoholmissbruk.

I motion Ju382 av Johan Pehrson m.fl. (fp) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om skärpta krav på alkohol- och drogpolicy samt handlingsplaner hos bl.a. kommuner.

I motion Ju332 av Torkild Strandberg m.fl. (fp) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att konkreta åtgärdsplaner mot ungdomsfylleri bör finnas i varje kommun.

I motion So401 av Gunilla Wahlén m.fl. (v) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om införande av kommunal alkoholrådgivning. Motionärerna anser att det bör utredas hur kommunerna i socialtjänstlagen kan åläggas att tillhandahålla öppna alkoholrådgivningar, motsvarande vad som i dag gäller för familjerådgivning. Eftersom förutsättningarna skiftar och regionala skillnader finns mellan kommunerna, kan det vara fullt möjligt att mindre kommuner satsar på en gemensam mottagning.

I motion So250 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att aktivt söka internationella allianser för att gemensamt verka för att i EU minska alkoholkonsumtionen.

I motion So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om alkoholpolitiska mål. Enligt motionärerna måste alkoholkonsumtionen i samhället minska. För att uppnå detta behövs

det handfasta insatser inom olika områden samt årliga avstämningar, för att snabbt kunna sätta in åtgärder om arbetet inte ger önskat resultat. Ett likalydande yrkande framförs i motion So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (s) yrkande 2.

I motion So508 av Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (båda kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att det bör utvärderas hur Sverige har uppfyllt WHO:s styrdokument kring alkoholkonsumtion och hälsa. Vidare begärs ett tillkännagivande om att verka för att skapa alkoholfria perioder och situationer, s.k. vita zoner (yrkande 2). Motionärerna anför att bl.a. barns uppväxt skall vara en alkoholfri period i livet.

I motion So637 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att pröva införselkvoterna mot EG-rättens folkhälsoaparagraf. Vidare begärs ett tillkännagivande om att fastställa en nationell strategi mot den ökande alkoholkonsumtionen (yrkande 5).

I motion So493 av Lars Gustafsson (kd) begärs ett tillkännagivande om åtgärder mot en ökad alkoholkonsumtion. Motionären anser att Sverige kraftfullt bör driva frågan om alkoholen som en folkhälsofråga och nationalstaternas rätt att besluta om begränsad privatinförsel av alkoholdrycker.

I motion Sk385 av Jan Lindholm och Ulf Holm (mp) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att kraftfulla insatser för att minska alkoholens skadeverkningar ger större intäkter än kostnader för samhället. Vidare begärs ett tillkännagivande om uppföljning av de totala samhällsekonomiska effekterna av de föreslagna åtgärderna (yrkande 6). Motionärerna anför att det är önskvärt att regeringen tar initiativ till en studie som följer frågan och samlar in sådan kunskap att det blir möjligt att redovisa effekterna för samhällets totala ekonomi av den förändring i alkoholbeteende som en restriktivare alkoholpolitik leder till.

I motion So635 av Kerstin Engle (s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att ytterligare intensifiera Sveriges arbete inom EU för att få striktare och högre åldersgränser för alkoholinköp och konsumtion.

I motion So645 av Nils-Erik Söderqvist m.fl. (s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om en förbättrad alkoholpolitik inom EU. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om att Sverige aktivt och kraftfullt bör driva kravet att alkoholpolitiken får ett folkhälsoperspektiv och att alkohol inte bör betraktas som en handelsvara vilken som helst (yrkande 3).

I motion So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om samordning av Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren. Motionärerna anser att Statens folkhälsoinstitut bör ha det samordnade ansvaret för det nationella drogforebyggande arbetet. Under en övergångstid, i samband med Statens folkhälsoinstituts utlokalisering till Östersund, kan det emellertid finnas skäl att behålla Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren i Regeringskansliet. De två funktionerna bör dock läggas samman.

I motion So708 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande om lördagsöppna systembolag (yrkande 8). Motionärerna anför att det svenska dryckesmönstret generellt sett innebär att storkonsumtionstillfället är förlagt till veckoslut och helgdagar. Denna typ av konsumtion medför en ökad benägenhet för våldsbrott och annan kriminalitet. Enligt motionärerna bör en utvärdering av följderna för våldet mot kvinnor och barn genomföras.

Bakgrund och tidigare behandling

Målet för samhällets alkoholpolitik är att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar (prop. 2000/01:20, bet. 2000/01:SoU8, rskr. 2000/01:144).

Motionsyrkanden rörande alkoholpolitikens inriktning behandlades senast våren 2005 i det av riksdagen godkända *betänkandet 2004/05:SoU9 Alkoholpolitik*. Utskottet anförde följande i sin bedömning (s. 14 f. res. m respektive c).

Sverige bedriver sedan lång tid tillbaka en restriktiv alkoholpolitik för att begränsa alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Utskottet vill betona vikten av att Sverige även fortsättningsvis behåller målsättningen att begränsa alkoholens skadeverkningar och verkar för att minska den totala alkoholkonsumtionen.

Utskottet står fast vid att det svenska EU-medlemskapet har förändrat det som tidigare utgjorde viktiga delar av alkoholpolitiken. Anpassningen till EU:s införselregler har inneburit att de tidigare införselkvoterna har ersatts av i princip obegränsad införsel för personligt bruk, varvid tullens bedömning vägleds av s.k. indikativa nivåer, som i sig representerar mycket stora kvantiteter alkohol. Möjligheten att använda det s.k. prisinstrumentet för att begränsa konsumtionen av alkohol har försvagats. Dessa förändringar har medfört ökad gränshandel med alkohol liksom ökad illegal handel och försäljning av alkohol. Samtidigt har totalkonsumtionen ökat. Det finns därför, enligt utskottet, anledning att hysa oro för att alkoholskadorna kan komma att bli fler. Utskottet anser att de negativa effekterna av anpassningen till EU:s regelsystem måste motverkas. Det måste ske genom ett mer intensivt och ännu kraftfullare arbete än hittills. Aktiva informationsinsatser och opinionsbildande åtgärder är härvid nödvändiga.

Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken ligger fast. Målet bör nås genom åtgärder mot skadligt dryckesbeteende och genom att sänka den totala alkoholkonsumtionen. Möjligheterna att begränsa alkoholens tillgänglighet genom nationella åtgärder har som ovan anförts minskat de senaste åren, och en förstärkning måste enligt utskottet ske av såväl lokala som internationella insatser för att minska alkoholskadorna.

Det internationella arbetet på alkoholområdet bör förstärkas. Det nordiska samarbetet bör utvecklas ytterligare och utskottet hälsar med tillfredsställelse att de nordiska staterna nu har enats om en gemensam strategi gentemot EU rörande alkoholpolitiken. Särskilt viktigt är emellertid utarbetandet av en EU-strategi för att utforma en effektiv, ansvarsfull och social alkoholpolitik som gagnar folkhälsan inom unionen. Utskottet anser det viktigt att denna politik på EU-nivå även innefattar

åtgärder för att minska efterfrågan, exempelvis genom pris- och skatteinstrument. Utskottet erinrar om de initiativ som togs av Sverige under det svenska ordförandeskapet. Folkhälsopolitikens ställning måste stärkas. Utskottet utgår från att regeringen gör stora ansträngningar i den riktningen.

Utskottet ser positivt på att det lokala ansvaret i det alkoholförebyggande arbetet har ökat och förstärkts. Förstärkta åtgärder behövs när det gäller särskilda stödinsatser för riskgrupper och individer med riskbeteende, vård- och behandlingsinsatser samt opinionsbildning och information, begränsning av tillgången på och marknadsföringen av alkoholdrycker, kompetensutveckling, uppföljning av konsumtions- och skadeutvecklingen samt alkoholforskningen. I motionerna – – – begärs tillkännagivanden om punktnykterhet i vissa situationer respektive om barn och alkohol. Motionerna aktualiserar viktiga frågeställningar som utskottet har stor förståelse för. Utskottet vill härvid peka på att enligt den nationella handlingsplanen är ett av de särskilt prioriterade delmålen att ingen alkohol skall förekomma i trafiken, på arbetsplatser eller under graviditeten. Ett annat prioriterat delmål är att åstadkomma en alkoholfri uppväxt.

Utskottet vill också framhålla vikten av det arbete som Statens folkhälsoinstitut utför inom ramen för sitt uppdrag att följa upp och utvärdera de olika insatserna som följer av den nationella handlingsplanen. Det finns också skäl att framhålla det omfattande uppdrag att förebygga alkoholskador som Alkoholkommittén har. Vidare noterar utskottet att regeringen under innevarande år avser att till riksdagen dels lämna förslag om bl.a. skärpta regler gällande olovlig försäljning av alkohol, dels lämna förslag till en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. Utskottet avser dessutom att återkomma med någon form av aktivitet för att stärka fokus på det internationella arbetet och för att klargöra vad Sverige kan göra för att driva en alkoholpolitik baserat på ett folkhälsoperspektiv i olika internationella organ.

Det som tas upp i motionerna – – – ligger i linje med den alkoholpolitik som förs. Motionerna får anses åtminstone delvis tillgodosedda med det anförda.

Utskottet delar inte inställningen till alkoholpolitikens inriktning sådan den framförs i motion – – -. Motionsyrkandet avstyrks.

Även motionsyrkanden rörande det alkoholförebyggande arbetet behandlades i *betänkande 2004/05:SoU9*. Utskottet anförde bl.a. följande i sin bedömning (s. 22 f. res. m respektive v).

Utskottet anser det oroande att alkoholkonsumtionen ökar och delar därför i mångt och mycket de uppfattningar som framförs i flertalet av här aktuella motioner. Utskottet vill härvid särskilt instämma i vad som anförs i motion 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 14 om vikten av att begränsa alkoholkonsumtionen för att motverka våld i samhället. När det gäller det alkoholförebyggande arbetet är utskottets inställning allttjämt att bl.a. en kraftfull opinionsbildande verksamhet bör leda till ett starkare individuellt ställningstagande när det gäller måttfull alkoholkonsumtion. Med utgångspunkt i de direktiv som Alkoholkommittén givits torde enligt utskottets mening förutsättningarna för att skapa en sådan verksamhet vara goda. Statens folkhälsoinstitut och Sveriges kommuner och landsting gör också insatser på området. Särskilt allvarligt ser utskottet på alkoholkonsumtionen bland ungdomar. Utskottet ser därför positivt på det arbete riktat mot ungdomar som bl.a. bedrivs av Alkoholkommittén samt inom ramen för det ovan redo-

visade uppdraget att vidta alkoholskadeförebyggande insatser i skolan. Utskottet anser det värdefullt att medel som avsatts i statsbudgeten för att genomföra den nationella handlingsplanen kommer det regionala och lokala alkoholförebyggande arbetet till godo. Utskottet noterar härvid att det under hösten 2004 fanns ca 270 kommunala samordnare anställda med statliga bidrag i ca 180 kommuner och att målsättningen är att samtliga kommuner, och i de större städerna samtliga kommunelar, skall ha en drogsamordnare anställd. Utskottet anser att den samordning av de alkoholpreventiva insatserna i kommunerna som möjliggörs genom samordnarnas arbete är mycket väsentlig för ett framgångsrikt arbete. Dessutom noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen under innevarande år avser att lämna förslag till en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. Avslutningsvis vill utskottet peka på Systembolagets roll i det alkoholförebyggande arbetet. Systembolaget bidrar, bl.a. genom sin hemsida (www.systembolaget.se), till att sprida viktig information om alkohol och hälsa. Motionerna – – – är i allt väsentligt tillgodosedda med det anförda.

I *betänkande 2003/04:SoU5* behandlades senast motionsyrkanden om att det bör utredas om kommunerna skall åläggas att tillhandahålla öppna alkoholtillagningar. Utskottet konstaterade i sin bedömning att Alkoholkommittén, som årligen skall redovisa sin verksamhet till regeringen, bl.a. har i uppgift att stimulera vård- och behandlingsinsatser på kommunal nivå. Utskottet ansåg att utfallet av kommitténs arbete borde avvaktas. Motionerna avstyrktes (s. 42 res. v och mp).

I det ovan nämnda *betänkandet 2004/05:SoU9* behandlades även ett motionsyrkande (kd) om att följderna av lördagsöppet på Systembolaget borde utvärderas. Utskottet anförde att motionsyrkandet fick anses tillgodosett då, som utskottet tidigare uttalat, konsekvenserna av lördagsöppet på Systembolaget fortlöpande skall följas av Statens folkhälsoinstitut (ej res).

Nordiska ministerrådet beslöt vid ett möte den 18 oktober 2004 med hälso- och socialministrarna att arbeta för att halvera de indikativa nivåerna för resandeförsel av alkohol inom EU och att dessa bör ses som maximigränser vad gäller privat införsel. Vid mötet uttalades vidare att man avsåg att stödja finansministrarnas beslut rörande skatten på alkohol från den 18 maj 2004. Vid detta möte i Nordiska ministerrådet beslöts bl.a. att inom EU verka för införande av minimiskatt på vin, höjda alkoholskatter och höjda skatter på alkohol.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att målet för den svenska alkoholpolitiken nu får en tydlig koppling till folkhälsan. Utskottet anser det även positivt att regeringen formulerat ett övergripande mål och ett antal särskilt prioriterade delmål för alkoholpolitiken. Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom regeringens förslag i denna del. Utskottet vidhåller i övrigt vad det tidigare anför om alkoholpolitikens inriktning innefattande det lokala alkoholförebyggande arbetet. Vidare noterar utskottet med tillfredsställelse att

Alkoholkommitténs uppdrag genom beslut om tilläggsdirektiv (dir. 2005:125) den 17 november 2005 har förlängts att gälla tills vidare. Vad som anförs i motionerna Sk385 (mp) yrkandena 3 och 6, Sk414 (m) yrkande 3, Ju332 (fp) yrkande 18, Ju382 (fp) yrkande 11, So1 (m) yrkandena 3 och 4, So3 (c) yrkandena 2 och 3, So5 (s) yrkande 2, So7 (kd, c) yrkande 2, So401 (v) yrkande 2, So508 (kd) yrkande 2, So549 (v) yrkande 8, So637 (kd) yrkande 5 och So708 (kd) yrkandena 3 och 7 ligger i linje med den alkoholpolitik som förs och som kommer att föras med handlingsplanen. Motionerna får anses åtminstone delvis tillgodosedda med det anförda. Utskottet delar den oro över utvecklingen av alkoholanvändningen som framförs i motion So1 (m) yrkande 1 delvis. Utskottet ansluter sig dock inte till den analys som framförs där, vare sig vad gäller orsaker eller inriktning på kommande åtgärder. Motionsyrkandet avstyrks därför.

I ett stort antal motioner framförs synpunkter på hur Sverige bör agera när det gäller det internationella arbetet på alkoholens område. Utskottet som även här vidhåller sin tidigare inställning noterar med tillfredsställelse att de nordiska länderna har bildat en plattform för en gemensam alkoholpolitik inom EU som skall verka för att alkoholfrågan placeras högre på dagordningen och att dessutom de nordiska länderna genom Nordiska ministerrådet samarbetar inom EU på alkoholområdet. I detta sammanhang vill utskottet även betona vikten av att det betydelsefulla arbete som Sverige bedriver i olika avseenden på det internationella området fortsätter med oförminskad styrka. Det som tas upp i motionerna U338 (fp) yrkande 18 delvis, So2 (fp) yrkande 3, So3 (c) yrkande 15, So250 (fp) yrkande 2, So493 (kd), So508 (kd) yrkande 1, So549 (v) yrkandena 5 och 6, So635 (s) yrkande 1, So637 (kd) yrkande 2, So645 (s) yrkandena 1 och 3 och So708 (kd) yrkandena 1 och 2 ligger i linje med den alkoholpolitik som för närvarande förs på det internationella området. Motionerna får anses åtminstone delvis tillgodosedda.

I motion So2 (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande av innebörd att Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren respektive funktioner bör läggas samman. Av de ovan nämnda tilläggsdirektiven till Alkoholkommittén framgår att arbetet förutsätter ett löpande och fördjupat samarbete med den nationella narkotikasamordnaren. Utskottet anser att detta samarbete är positivt men delar inte motionärernas uppfattning om att de två funktionerna bör läggas samman. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan om en utvärdering av följderna av lördagsöppet på Systembolaget. Motion So708 (kd) yrkande 8 avstyrks därför.

Insatser för att främja en alkoholfri uppväxt m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bl.a. en alkoholfri uppväxt, behovet av informationsinsatser, frivilligorganisationernas betydelse, ålderskontrollen vid försäljning av folköl och alkoholläk. Utskottet hänvisar till insatser som aviseras i propositionen och till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservationerna 11 (m), 12 (m, fp, kd, c), 13 (m), 14 (kd), 15 (v), 16 (m) och 17 (kd) samt särskilda yttrandena 1 (v, mp) och 2 (mp).

Propositionen

Regeringen anför att barn och ungdomar utgör de viktigaste målgrupperna i det förebyggande arbetet. Förebyggande insatser måste ta hänsyn till flickors och pojkars olika behov och familjebakgrund samt ta till vara deras olika erfarenheter och engagemang.

Statens folkhälsoinstitut bör ges i uppdrag att ta fram ett kunskapsunderlag om de eventuella sambanden mellan en ökad självrapporterad psykisk ohälsa och den ökande alkoholkonsumtionen, i synnerhet bland flickor. Vidare bör Statens folkhälsoinstitut utveckla kunskapen om effektiva metoder att nå dem som uppvisar flera riskbeteenden. Dessa och andra kunskapsunderlag bör senare ligga till grund för en samlad strategi för samhällets insatser för denna målgrupp.

Regeringen anför vidare att insatser som syftar till att förhindra att barn och unga använder alkohol och att debutåldern för alkohol skjuts upp bör stärkas och utvecklas. Det krävs insatser både för att begränsa tillgången på alkohol och för att minska efterfrågan. Metodutveckling och förebyggande insatser bör inriktas på följande områden: upprätthållande av åldersgränser och effektiv tillsyn, föräldrastödsprogram, strukturerade och utvecklande fritidsaktiviteter och program för att utveckla skolans psykosociala miljö och pedagogik, att föra samtal om riskabla konsumtionsvanor samt att utveckla elevernas sociala och emotionella kompetens. Vidare bör frivilligorganisationernas roll inom det alkoholskadeförebyggande arbetet stärkas och insatser för att stoppa langning och vidareförsäljning till barn och ungdomar skärpas.

Enligt regeringen är det en hörnsten i den svenska alkohollagstiftningen att verka för en alkoholfri uppväxt och att alkoholdebuten skjuts upp. Den ökande alkoholkonsumtionen i samhället medför ökade risker för barn och ungdomar. De riskerar både att skadas av sin egen konsumtion och av omgivningens. Därför är skyddet för barn och ungdomar särskilt viktigt. Det förebyggande arbetet för barn och ungdomar måste både innehålla insatser för att minska tillgängligheten och för att minska efterfrågan. De mest effektiva åtgärderna för att minska tillgängligheten för barn och ung-

domar är att upprätthålla åldersgränser och övriga regler för försäljning och servering, att stoppa langning och vidareförsäljning till barn och ungdomar och att minska tillgängligheten till alkohol i hemmet. För detta krävs en ökad tillsyn och kontroll och ett målmedvetet opinionsarbete för att påverka attityder och beteenden. I alla insatser som görs skall det finnas ett tydligt barnperspektiv. Barnombudsmannens årsrapport 2005, Öppna för gränser, innehåller bl.a. flera förslag om hur det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet riktat till barn och unga kan stärkas på både nationell och lokal nivå. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vidare anför regeringen att insatserna måste skärpas för att upprätthålla åldersgränser för inköp av folköl. Folköl som säljs till ungdomar under 18 år förstärker alkoholproblemen främst bland yngre tonåringar. Kommuner och handlare måste gemensamt vidta skärpta åtgärder mot försäljningen av folköl till minderåriga. Under år 2004 genomförde Alkoholkommittén, Statens folkhälsoinstitut och Svensk dagligvaruhandel en omfattande nationell provköpsstudie vid två undersökningstillfällen. Vid den första undersökningsperioden på våren sålde 51,4 % av handlarna folköl till minderåriga. Då undersökningen genomfördes på hösten hade siffran endast sjunkit till 45,6 %, trots omfattande informationsinsatser. Däremot visar motsvarande årliga satsningar på kommunnivå betydande bättre resultat. Det visar att det genom återkommande dialog mellan handlare och tillsynsmyndighet går att nå framgång. Kommunerna har enligt alkohollagen ansvar för tillsynen av försäljningen av folköl, men frågan prioriteras i olika hög grad av kommunerna. Det är enligt regeringen viktigt att kommunerna fullgör sitt tillsynsansvar så att tillsynen i hela landet motsvarar intentionerna bakom bestämmelserna i alkohollagen. Riksdagen har tillkännagivit att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för en förbättrad ålderskontroll vid försäljning av folköl. I betänkandet Gränslös utmaning (SOU 2005:25) lämnas förslag i syfte att öka kontrollen i samband folkölsförsäljning. Utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Enligt regeringen är statens övergripande syfte med bidraget till frivilligorganisationerna att deras insatser skall förstärka och komplettera den offentliga sektorns arbete. Målen för regeringens stöd till frivilligorganisationerna är att det förebyggande arbetet skall nå fler grupper, att stödjande och förebyggande sociala insatser skall ges ökad prioritet och att organisationernas nationella opinions- och utbildningsinsatser skall stärka arbetet på lokal nivå. Projekt som leder till ökad samverkan skall prioriteras. Det statliga bidraget kan på olika sätt medverka till att utveckla kvalitet och innehåll i de lokala verksamheterna i linje med regeringens mål.

Såväl nya projekt som pågående verksamhet behöver dock följas upp och vetenskapligt utvärderas i högre grad än vad som sker i dag. Intresset för utvärderingar har ökat bland organisationerna, och det är viktigt att stimulera den utvecklingen. Inom Socialstyrelsen pågår ett arbete att försöka

få fram större kunskap om resultat och effekter av olika förebyggande insatser som bedrivs av frivilligorganisationerna. Socialstyrelsen har gjort ett urval av sådana projekt som kan dokumenteras och vetenskapligt granskas. Detta arbete bör ges fortsatt stöd och utvidgas till att omfatta fler verksamheter och organisationer.

Regeringen anser vidare att det krävs särskilda insatser för barn till föräldrar med missbruksproblem, alkoholberoende eller psykiska problem. Dessa och andra barn som lever i utsatta miljöer och barn med tidiga psykosociala riskfaktorer måste få stöd och hjälp i ett tidigt skede. Metoder för att uppmärksamma och stödja såväl barnen som deras föräldrar bör utvecklas. Uppföljningen av kommunernas arbete med riskgrupper behöver förbättras liksom utbildningen för personer som arbetar med barn och ungdomar som befinner sig i riskzonen. Länsstyrelsen bör få i uppdrag att i samverkan med Statens folkhälsoinstitut och Socialstyrelsen förstärka uppföljningen av kommunernas insatser för riskgrupper som en del av kommunernas samlade förebyggande insatser.

Motioner

En motion rör utsatta barn.

I motion So602 av Anneli Särnblad och Barbro Hietala Nordlund (båda s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om mer omfattande åtgärder riktade mot barn i utsatta miljöer. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om en kompletterande uppföljning där ungdomars perspektiv står i fokus (yrkande 2).

I åtta motioner efterfrågas åtgärder för att uppnå en alkoholfri uppväxt.

I motion So1 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om insatser för att främja en alkoholfri uppväxt. Motionärerna anför att det för att förebygga alkoholkonsumtion bland unga människor behövs ett omfattande arbete för att etablera attityder bland unga under 18 år att avstå från alkohol. Enligt motionärerna saknas det i propositionen satsningar på att nå ungdomar med förebyggande och attitydpåverkande arbete.

I motion So470 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att förebygga missbruk och alkoholskador. Motionärerna anför bl.a. att barndomen och ungdomsåren skall vara en alkoholfri period i livet. För att detta mål skall kunna förverkligas måste de vuxna ta ett större ansvar både som föräldrar och som samhällsmedborgare.

I motion So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om insatser för att främja en alkoholfri uppväxt. Ett likalydande yrkande framför i motion So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (s) yrkande 4.

I motion So524 av Annelie Enochson (kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att de riktlinjer som angivits i den nationella handlingsplanen mot alkoholmissbruk för unga människor bör efterlevas.

I motion So708 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om föräldraansvarets betydelse för det alkoholpreventiva arbetet. Motionärerna anför att föräldrar och andra vuxna som har ansvar för barnuppföstran måste stötta i sin uppgift så att de kan och orkar vara närvarande och delaktiga i de ungas liv och även ge dem en social trygghet.

I motion So3 av Kenneth Johansson m.fl. (c) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om föräldraansvaret som en viktig kraft i alkoholpolitiken. Motionärerna anför att föräldrar för att de skall kunna ta ansvar för sina barns alkoholvanor måste kunna agera tillsammans med andra föräldrar.

I motion So700 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om barn och alkohol. Motionärerna anför att alla länder, enligt den rekommendation som framgår av WHO:s Europaregions European Alcohol Action Plan för åren 2000–2005, skall ha reducerat riskerna för alkoholrelaterade skador på och inom familjen och skapa en säker miljö för barn.

Tre motioner rör behovet av informationsinsatser m.m.

I motion So250 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om en riktad informationskampanj till ungdomar. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om att ett konsumtionsförbud av alkohol för ungdomar under 18 år bör övervägas (yrkande 7).

I motion So644 av Johan Andersson m.fl. (s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att belysa vilka informationsinsatser som är mest effektiva när det gäller att förebygga bl.a. alkoholanvändning bland unga.

I motion So253 av Torsten Lindström (kd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande av innebörd att regeringen bör redogöra för de åtgärder som vidtas för att överlag motverka alkoholanvändningen hos unga människor.

Två motionsyrkanden avser frivilligorganisationernas betydelse.

I motion So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om generella insatser. Motionärerna anser att propositionen saknar konkreta förslag till hur frivilligorganisationernas betydelse kan lyftas fram bättre. Ett likalydande yrkande framför i motion So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (s) yrkande 5.

Ett antal motioner rör ålderskontrollen vid försäljning av folköl.

I motion So549 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att föra över försäljningen av folköl till Systembolaget. Motionärerna anser att andra åtgärder måste övervägas då ålderskontrollen vid försäljning av folköl inte fungerar. Tillkännagivan-

den av denna innebörd framförs även i motionerna So313 av Ragnwi Marcelind (kd) yrkande 1, So622 av Ulrik Lindgren (kd) och So231 av Anna Grönlund Krantz (fp).

I motion Kr412 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om försäljningsförbud för de butiker som säljer folköl till minderåriga. Motionärerna anser att kontrollen över folkölsförsäljningen måste förbättras och att försäljningsförbud bör kunna gälla tills vidare för butiker som säljer folköl till minderåriga.

I motion So612 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Marianne Carlström (båda s) begärs ett tillkännagivande om ändringar i alkohollagen avseende folkölsförsäljningen. Motionärerna föreslår att en tillståndsplikt avseende försäljning av folköl införs. Motionärerna anser vidare att återkallelser av försäljningstillstånd bör förenas med karenstid på sex månader eller ett år.

I motion So383 av Jan Lindholm (mp) begärs ett tillkännagivande om kommunala alkoholinspektörers möjlighet att kontrollera legitimation. Kommunerna och polismyndigheten ansvarar för den omedelbara tillsynen av alkoholserving och detaljhandel med öl. Motionären anser att kommunens alkoholinspektörer och inte bara polisen bör ha rätt att kontrollera legitimation om en köpare ser misstänkt ung ut.

I motion So238 av Ola Sundell (m) begärs ett tillkännagivande om en ändring i alkohollagen. Motionären anför att alkohollagen bör ändras så att kommunen får medge försäljning av folköl även i lokal med tidsbegränsat tillstånd för hantering av livsmedel enligt 16 § livsmedelsförordningen, när omständigheterna i övrigt kan anses jämförbara med livsmedelshantering i godkända livsmedelslokaler. Motionären syftar på möjligheterna att sälja folköl i t.ex. Svenska Turistföreningens väglöst belägna fjällstugor.

Tre motioner rör alkoholäsk.

I motion So250 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om alkoholäsk och andra särskilt för ungdomar inriktade alkoholprodukter i livsmedelshandeln. Motionärerna pekar på att det under en tid funnits alkoholblandad läskedryck som blivit mycket populär, inte minst bland unga flickor, och som formellt räknas som öl med 3,5 volymprocent. Motionärerna anser det angeläget att regeringen snarast överväger situationen och återkommer till riksdagen med de lagändringar som kan behövas.

I motion So253 av Torsten Lindström (kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att motverka konsumtionen av alkoholäsk. Vidare begärs att regeringen återkommer med en redogörelse för åtgärder som vidtagits för att motverka alkoholäsk (yrkande 2). Motionären anser att bekämpandet av alkoholäsk, i ett effektivt arbete mot alkoholanvändning, bör ha hög prioritet, eftersom målgruppen för drycken är ungdomar. Det behövs olika åtgärder för att minska dryckens attraktionskraft.

I motion So524 av Annelie Enochson (kd) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att försäljningen av ungdomsinriktad sprit (alkoläsk) bör stoppas.

Tidigare behandling m.m.

Motionsyrkanden rörande försäljningen av folköl behandlades senast i *betänkande 2004/05:SoU9 Alkoholpolitik*, vartill hänvisas för en bakgrundsbeskrivning. I sin bedömning uttalade utskottet bl.a. följande (s. 38 f. res. m respektive v [motiv.] vad avsåg ändrade regler för försäljning av folköl).

Ett av alkoholpolitikens huvudsyften är att skydda ungdomar från alkoholens negativa sidor. Folköl är ett vanligt berusningsmedel för mycket unga människor. Det är därför av största vikt att åldersgränserna vid försäljning av folköl efterlevs. Under 2001 gjordes vissa ändringar i alkohollagen med syfte att stärka förutsättningarna för att bestämmelserna om åldersgränser skall följas. Ett omfattande arbete på området har vidare genomförts av bl.a. Statens folkhälsoinstitut och Alkoholkommittén. Trots dessa åtgärder visar nyligen genomförda undersökningar att ålderskontrollerna vid folkölsförsäljning i livsmedelsbutiker fortfarande är oacceptabelt bristfälliga. Det är därmed för enkelt att köpa folköl för ungdomar under 18 år. Såsom framgår ovan avser regeringen att i en kommande proposition om ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador presentera de åtgärder som övervägs för att få till stånd en bättre fungerande ålderskontroll. Utskottet ser med stor oro på den rådande situationen när det gäller folkölsförsäljning till ungdomar och anser det mycket angeläget att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag i frågan. Detta bör riksdagen, med delvis bifall till motionerna – – – som sin mening ge regeringen till känna.

I motionerna – – – begärs att alkohollagen (1994:1738) ändras så att folköl, förutom i livsmedelslokaler, även skall få säljas med sådant tillstånd från berörd kommun som avses i 23 § livsmedelslagen (1971:511). Utskottet känner sympati för de synpunkter som framförs i motionerna och utgår från att frågan analyseras vid en översyn kring regleringen av folkölsförsäljningen. Utskottet är dock inte i nuläget berett att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Med det anförda får motionerna anses i vart fall delvis tillgodosedda.

Även motionsyrkanden rörande alkoläsk behandlades i *betänkande 2004/05:SoU9 Alkoholpolitik*. Utskottet uttalade därvid följande (s. 23).

Det torde vara ungdomar, framför allt unga kvinnor, som är de största konsumenterna av alkoläsk. Utskottet ser mycket allvarligt på den ökade konsumtionen av denna dryck. Det är därför viktigt att det arbete som pågår på olika områden och olika nivåer för att skjuta upp alkoholdebuten respektive minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar fortgår med oförminskad kraft. Utskottet utgår vidare från att regeringen följer frågan om hur konsumtionen av alkoläsk utvecklas över tiden och återkommer med förslag till åtgärder om så bedöms befogat. Något tillkännagivande med anledning av motionerna – – – är dock inte nödvändigt.

Motionerna avstyrktes (res. kd).

Som anförts ovan lämnas det i betänkandet *Gränslös utmaning (SOU 2005:25)* ett antal förslag i syfte att öka kontrollen i samband folkölsförsäljning. Utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Av Statsrådsberedningens propositionsförteckning från den 17 januari 2006 framgår att en proposition om tilläggsskatt på vissa alkoholdrycker är aviserad till våren 2006. Från *Finansdepartementet* har inhämtats att förslaget i den aviserade propositionen rör införandet av en tilläggsskatt (punktskatt) på alkoholisk.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen i propositionen aviserar att den avser att vidta åtgärder för att ge utsatta barn bättre stöd än vad de får i dag. Mot denna bakgrund får motion So602 (s) anses i huvudsak tillgodosedd.

Utskottet delar regeringens uppfattning att barn och ungdomar utgör de viktigaste målgrupperna i det förebyggande arbetet. Insatser för att förhindra att barn och unga använder alkohol och att debutåldern skjuts upp bör därför stärkas. Som redovisas i propositionen kan detta ske genom en mångfald av åtgärder. Utskottet vill också erinra om den rekommendation som framgår av WHO:s Europaregions handlingsplan för åren 2000–2005, enligt vilken alla länder skall ha reducerat riskerna för alkoholrelaterade skador på och inom familjen och skapa en säker miljö för barnet. Utskottet delar i mångt och mycket de synpunkter som framförs i motionerna So1 (m) yrkande 5, So3 (c) yrkande 4, So5 (s) yrkande 4, So7 (kd, c) yrkande 4, So470 (fp) yrkande 4, So524 (kd) yrkande 1, So700 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 1 och So708 (kd) yrkande 6 men anser inte att något initiativ från riksdagens sida är nödvändigt.

Utskottet anser att information är en bland flera åtgärder som kan vara verkningfull när det gäller att förebygga alkoholkonsumtion bland unga. Utskottet noterar också att det i handlingsplanen redovisas att informationsinsatser avser att genomföras på såväl nationell som lokal nivå. Något tillkännagivande om informationsinsatser i enlighet med vad som anförts i motionerna So250 (fp) yrkande 6 och So644 (s) yrkande 1 är därför inte nödvändigt.

Mot bakgrund av vad som redovisas i föreliggande proposition får motion So253 (kd) yrkande 3 anses i huvudsak tillgodosedd.

Utskottet anser inte att det är nödvändigt att överväga ett konsumtionsförbud för ungdomar. Motion So250 (fp) yrkande 7 avstyrks.

Utskottet noterar att regeringen i propositionen anför att det är viktigt att frivilligorganisationerna och kommunerna stöttar och kompletterar varandra på lokal nivå. Vidare anförts att frivilligorganisationernas verksamhet aldrig kan ersätta det offentliga åtagande, men att det likväl är i samhällets intresse att samarbetet mellan kommuner och frivilligsektorn ökar så att de samlade resurserna tas till vara och bästa möjliga samord-

ning uppnås. Utskottet som delar denna uppfattning anser att motionerna So5 (s) yrkande 5 och So7 (kd, c) yrkande 5 får anses delvis tillgodosedda med det anförda.

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller vikten av att åldersgränserna efterlevs när det gäller försäljning av folköl. Utskottet vill erinra om det tillkännagivande i frågan som gavs vid fjolårets behandling av alkoholmotioner. Enligt utskottets mening föreligger det ett behov av ett skyndsamt agerande, och utskottet utgår från att regeringen återkommer i frågan inom kort. Motionerna So231 (fp), So313 (kd) yrkande 1, So383 (mp), So549 (v) yrkande 2, So612 (s), So622 (kd) och Kr412 (kd) yrkande 9 som får anses åtminstone delvis tillgodosedda med det anförda avstyrks.

I samband med det ovan redovisade tillkännagivandet uttalades även att regeringen förutsattes se över behovet av ändrade regler för försäljning av folköl. Utskottet som vidhåller sin inställning även i denna fråga utgår från att regeringen vid redovisningen av tillkännagivandet även belyser de frågeställningar som aktualiseras i motion So238 (m). Motionen som får anses delvis tillgodosedd med det anförda avstyrks.

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller synen på alkoholisk. Utskottet vill dock erinra om att en proposition innefattande förslag om tilläggsskatt på alkoholisk är aviserad till våren 2006. Motionerna So250 (fp) yrkande 5, So253 (kd) yrkandena 1 och 2 samt So524 (kd) yrkande 2 avstyrks.

Vård och behandling m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, främst med hänvisning till aviserade åtgärder i propositionen, avslå motioner om vård och behandling av alkoholmissbrukare, särskilda insatser för missbrukande kvinnor, alkoholförebyggande arbete inom primärvården och en vårdgaranti för missbrukarvården.

Jämför reservationerna 18 (v) och 19 (kd) samt särskilt yttrande 3 (fp).

Propositionen

Regeringen anför att alkoholkonsumtionen och berusningsdrickandet bland unga vuxna måste minska. Gruppen unga vuxna måste uppmärksammas mer i det förebyggande arbetet. Fler insatser behöver göras i miljöer där unga vuxna vistas, inklusive fritidsmiljöer. Det gäller insatser på restauranger, på festivaler, i trafiken, på universitet och högskolor, insatser riktade till unga på arbetsplatser och insatser för unga arbetslösa. Inom hälso- och sjukvården, företagshälsovården och studenthälsovården behöver metoder utvecklas för att tidigt upptäcka riskabla konsumtionsvanor

bland unga vuxna och för att hitta former för behandling som är särskilt anpassad till målgruppen. Metodmaterial som stöd för kommunernas och andra relevanta aktörers utveckling av arbetet riktat till unga vuxna bör utarbetas.

Vidare anför regeringen att den, för att stärka det alkoholförebyggande arbetet inom hälso- och sjukvården, inom ramen för den nuvarande handlingsplanen, har genomfört en satsning riktad till landstingen. Satsningen har syftat till att skapa strukturer och metoder för alkoholförebyggande arbete och för att höja personalens kompetens i det dagliga arbetet. Det handlar framför allt om insatser för tidig upptäckt och behandling av riskpatienter inom primärvården. En särskilt viktig grupp är gravida kvinnor för att minska risken att barn föds med skador orsakade av mammans alkoholkonsumtion. Den satsning som nu genomförs inom landstingen kommer att fullföljas under ytterligare en period. Regeringen avser därtill att på olika sätt ta till vara de kunskaper som samlats inom ramen för Familjemedicinska institutets (Fammi) verksamhet. Socialstyrelsen bör vidare få i uppdrag att utvärdera satsningarna. Utvärderingen bör senare ligga till grund för fortsatta satsningar inom landstingen och strategier för hur rutiner och kompetensutveckling inom detta område skall kunna integreras i relevanta vårdutbildningar.

När det gäller vård och behandling anför regeringen att vård måste vara tillgänglig och av god kvalitet samt ges på lika villkor för flickor och pojkar, kvinnor och män, men vara anpassad till eventuellt olika behov. Betydelsen av väl fungerande vårdkedjor framhålls och all behandlingsplanering bör utgå från individens behov och inkludera förebyggande insatser, öppenvårdsinsatser, institutionsvård, efterbehandling samt rehabilitering. Vidare bör vård, behandling och rehabilitering för särskilt utsatta grupper stärkas.

Regeringen anför vidare att Socialstyrelsen arbetar med att ta fram nationella riktlinjer och rekommendationer för missbruksvården. Målsättningen är dels att lyfta fram evidensbaserade metoder, dels att fastställa indikatorer för kvalitet inom vården. Syftet är att de nationella riktlinjerna skall kunna ligga till grund för tillsynsarbetet i kommunerna.

Motioner

Ett antal motioner rör vård och behandling av alkoholmissbrukare.

I motion So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 2 (delvis) begärs ett tillkännagivande om att behandling av missbrukare skall ske med hjälp av vetenskapligt belagda metoder. Motionärerna anser att människor med missbruk av bl.a. alkohol har rätt till behandling med vetenskapligt belagd effekt som t.ex. kognitiv beteendeterapi. Vidare begärs ett tillkännagivande om en nationell stödlinje för den som vill ta kontroll över sitt drickande (yrkande 11). Motionärerna anser att det skall vara lätt att hitta hjälp för

den som inte kan ta sig ur destruktiva alkoholvanor på egen hand. På samma sätt som det i dag finns ett telefonnummer att ringa för den som behöver hjälp att sluta röka bör det därför finnas ett nummer och en hemsida för den som vill få kontroll över sin alkoholkonsumtion.

I motion So261 av Christina Nenes (s) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att erbjuda fler alkoholister vård i form av självhjälsprogram.

Tre motionsyrkanden rör behovet av särskilda insatser för missbrukande kvinnor.

I motion So431 av Erik Ullenhag (fp) m.fl. yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att förebygga och minska alkoholmissbruket bland kvinnor. Enligt motionärerna bör såväl förebyggande insatser som missbruksbehandling anpassas efter kvinnors särskilda behov och förutsättningar.

I motion 2004/05:So613 av Tina Acketoft m.fl. (fp) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om särskilda insatser för behandling av kvinnliga missbrukare.

I motion So401 av Gunilla Wahlén m.fl. (v) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om könsseparata behandlingsmöjligheter för missbrukande kvinnor och flickor.

En motion rör det alkoholförebyggande arbetet inom primärvården.

I motion So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om husläkarmottagningars arbete med att förebygga alkoholmissbruk. Den ökade alkoholkonsumtionen är en stor utmaning för vården och behöver mötas med nytänkande. Enligt motionärerna bör därför alla husläkarmottagningar arbeta med att förebygga alkoholmissbruk.

Två motionsyrkanden rör en vårdgaranti för missbrukarvården.

I motion So703 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om en vårdgaranti inom missbrukarvården. Motionärerna anför att missbruk av alkohol och narkotika är klassat som en sjukdom, och därmed bör behandlas som en sådan. På sikt bör därför även missbrukarvården omfattas av en vårdgaranti. Även i motion So704 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 3 efterfrågas en vårdgaranti för missbrukarvården.

Bakgrund och tidigare behandling

Utredningen om en vårdöverenskommelse om missbrukarvården lämnade i september 2005 sitt betänkande Personer med tungt missbruk – stimulans till bättre vård och behandling (SOU 2005:82). I betänkandet föreslås en vårdöverenskommelse mellan staten och kommunerna om vården av framför allt tunga missbrukare, som preciserar vad kommunerna skall göra för att få del av det riktade statsbidraget om sammanlagt 350 miljoner kronor för 2006 och 2007. I betänkandet föreslås vidare att kommuner skall

kunna få statsbidrag för att införa och tillämpa lokala behandlingsgarantier för personer med tungt missbruk om längsta väntetid till ett första samtal och till att en individuell vårdplan upprättats. Riktmärken bör enligt förslaget vara två tre dagar till första samtal med socialtjänsten och cirka fyra veckor till att en individuell vårdplan upprättats. Enligt uppgift från Socialdepartementet kommer synpunkter på betänkandet att inhämtas vid fyra regionala konferenser som skall genomföras i januari 2006.

I det av riksdagen godkända betänkandet *2003/04:SoU5 Socialtjänstpolitik* behandlades motioner om kvinnors särskilda behov inom missbruksvården. I sin bedömning anförde utskottet bl.a. följande (s. 42 res. m).

Utskottet delar uppfattningen i motionerna – – – att könsskillnader bör uppmärksammas i riktlinjer och utbildning i alkoholistvården. Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att i samverkan med sjukvårdshuvudmännen och berörda myndigheter analysera och redovisa könsskillnader inom bl.a. hälso- och sjukvården. Motionerna som härigenom får sägas vara i någon mån tillgodosedda avstyrks. Utskottet konstaterar vidare att LVM-utredningens nyligen lämnade betänkande *Tvång och förändring – rättssäkerhet, vårdens innehåll och eftervård (SOU 2004:3)* innefattar ett avsnitt om missbruk och LVM-vård ur ett genusperspektiv. Motionerna – – – får härigenom anses tillgodosedda.

Familjemedicinska institutet (Fammi) startade våren 2004 det s.k. riskbruksprojektet. Projektet syftar till att stimulera primärvården och företagshälsovården att utveckla arbetet med att förebygga alkoholskador. Målsättningen är att frågorna om alkoholvanor skall få en självklar plats i vardagssjukvården. Bland annat omfattas mödravårdens arbete med gravida kvinnors alkoholbruk.

I *betänkande 2005/06:SoU1* behandlades motioner om att inrätta ett nytt anslag för Nationell vårdgaranti omfattande bl.a. missbruksvård. I sin bedömning anförde utskottet bl.a. följande (s. 32 f.).

Utskottet välkomnar den överenskommelse som tecknades mellan staten och Landstingsförbundet under 2005 om att utvidga besöksgarantin till en vårdgaranti som också omfattar väntetid till behandling. Garantin, som skall omfatta all behandling inom landstingens planerade vård, gäller fullt ut fr.o.m. den 1 november 2005. Vidare ställer sig utskottet mycket positivt till att staten och Landstingsförbundet i och med överenskommelsen om införande av en nationell vårdgaranti även enats om att fortsätta satsningen för att förbättra tillgängligheten inom hälso- och sjukvården. Utskottet konstaterar att medel för 2006 anvisas under anslag 48:1 Kommunalekonomisk utjämning (utgiftsområde 25). Med det anförda avstyrks motionerna – – –.

Vårdgarantin gäller generellt över hela sjukvården och avser all medicinsk behandling. Det innebär att den även omfattar psykisk sjukdom och psykiatri. Enligt utskottet får motionerna – – – anses tillgodosedda.

Regeringen har den 17 november 2005 beslutat om tilläggsdirektiv (2005:125) för Alkoholkommittén. Kommitténs uppdrag, som tidigare gällt till utgången av 2005, förlängs nu till att gälla tills vidare. Av tilläggsdirek-

tiven framgår bl.a. att Alkoholkommittén skall ha ett jämställdhetsperspektiv i sitt arbete och uppmärksamma de skilda behoven av insatser för kvinnor respektive män samt beakta olika gruppers skilda behov.

Alkoholkommittén har på sin hemsida (www.alkoholkommitten.nu) bl.a. ett test kallat *alkoholprofilen* där den som så önskar kan pröva om hans eller hennes drickande har en skadlig omfattning. På hemsidan finns vidare ett stort antal länkar till internationella och nationella hemsidor som behandlar alkoholfrågor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar naturligtvis uppfattningen i motion So2 (fp) yrkande 2 delvis om vikten av att använda vetenskapligt belagda metoder vid behandling av alkoholmissbruk. Som anförs i propositionen arbetar Socialstyrelsen med att ta fram nationella riktlinjer och rekommendationer för missbruksvården bl.a. med målsättningen att lyfta fram evidensbaserade metoder. Motionen får därför anses åtminstone i huvudsak tillgodosedd. Utskottet har även förståelse för de synpunkter som framförs i motionerna So2 (fp) yrkande 11 och So261 (s) om behovet av en nationell stödlinje eller annan möjlighet till självhjälp. Utskottet är dock inte i dagsläget berett att föreslå ett tillkännagivande härom till regeringen.

Utskottet delar uppfattningen i motionerna 2004/05:So613 (fp) yrkande 6, So431 (fp) yrkande 13 och So401 (v) yrkande 4 att det föreligger behov av att se till kvinnors särskilda behov inom missbruksvården. Som regeringen framför är också målsättningen att vården skall vara anpassad till eventuellt olika behov. Något initiativ från riksdagen är därför inte nödvändigt.

Utskottet instämmer i synpunkten i motion So2 (fp) yrkande 10 att alla husläkarmottagningar eller motsvarande bör arbeta med att förebygga alkoholmissbruk. Utskottet ser därför mycket positivt på det alkoholförebyggande arbete inom bl.a. primärvården som hittills bedrivits och noterar med tillfredsställelse att detta arbete enligt vad som anförs i propositionen planeras fortsätta och att Familjemedicinska institutets kunskaper på området därvid avses att tas till vara. Mot denna bakgrund får motionen anses i huvudsak tillgodosedd.

Utskottet konstaterar att den överenskommelse om vårdgaranti som staten och Landstingsförbundet tecknade under 2005 omfattar all medicinsk behandling inom hälso- och sjukvården. Det innebär att den även omfattar den missbruksvård som sker inom hälso- och sjukvården. Vidare konstaterar utskottet att Utredningen om en vårdöverenskommelse om missbrukarvården i sitt betänkande föreslår bl.a. att kommuner skall kunna få statsbidrag för att införa och tillämpa lokala behandlingsgarantier för personer med tungt missbruk. Mot bakgrund av det anförda och då beredningen

av utredningens förslag inte bör föregripas anser utskottet att något initiativ inte bör tas med anledning av motionerna So703 (kd) yrkande 16 och So704 (kd) yrkande 3.

Insatser för att uppnå alkoholfrihet inom arbetslivet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om bl.a. alkoholfrihet i arbetslivet respektive under graviditeten samt om tvångsomhändertagande av gravida kvinnor. Utskottet hänvisar till insatser som aviseras i propositionen och till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservationerna 20 (m, fp, kd, c), 21 (m, fp, kd, c) och 22 (m, fp, kd, c) samt särskilt yttrande 4 (fp).

Propositionen

Enligt regeringens bedömning krävs det ökade insatser i arbetslivet för att minska och förebygga alkoholproblem. Insatserna bör ske i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, branschorganisationer och arbetslivets egen resurs i alkohol- och narkotikafrågor, Alna. Ökad kunskap behövs om alkoholkonsumtionen och dess samband med sjukfrånvaro, långtidssjukskrivningar och förtidspensioneringar samt om alkoholens kostnader för arbetslivet. Metoder för att förebygga alkoholskador i arbetslivet bör utvecklas och spridas. Särskilda metoder att nå arbetslösa med alkoholförebyggande åtgärder behöver utarbetas. Regionala seminarier kommer att genomföras i samarbete med Alna och arbetsmarknadens parter och nya utbildningsmaterial om alkohol och droger i arbetslivet behöver tas fram. Vidare anför regeringen att den som är gravid inte bör dricka alkohol. Kunskapen om att även måttlig konsumtion är förenad med risker måste öka hos såväl allmänhet som vårdpersonal och tillgången till specialistmövård för kvinnor med missbruksproblem förbättras. Den kunskap som har samlats inom ramen för det familjemedicinska institutets (Fammi) verksamhet skall på olika sätt tillvaratas. Det gäller t.ex. verksamhet riktad till personal inom mödrhälsovården. Samverkan mellan mödrhälsovården och barnhälsovården bör enligt regeringens mening också utvecklas.

Regeringen anser att insatser för att stimulera ett väl fungerande alkohol- och narkotikaförebyggande arbete på arbetsplatserna är centrala. Det är emellertid också viktigt att metoder utvecklas för att nå arbetslösa med alkoholskadeförebyggande insatser. Lämpliga arenor för förebyggande insatser kan exempelvis vara arbetsförmedlingen, socialtjänsten och stödföreningar för arbetslösa. Kommun- och länsamordnare bör stimuleras att initiera och stärka insatser i det lokala arbetslivet och för arbetslösa.

Motioner

I motion So3 av Kenneth Johansson m.fl. (c) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att involvera fackföreningar och arbetsgivarnas organisationer i syfte att öka medvetenheten om skadlig alkoholhantering bland arbetskamrater och chefer på arbetsplatserna. Motionärerna pekar på att arbetsplatserna är en miljö där en folklig mobilisering mot alkoholmissbruk kan ge positiv effekt. En ökad medvetenhet kan leda till att riskabel alkoholanvändning uppmärksammas tidigare och ger individen en impuls att tänka efter, skärpa sig eller kanske inleda någon form av behandling. Vidare begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och socialtjänstens ansvar att uppmärksamma sina klienter på faran för alkoholmissbruk. Motionärerna pekar på att de många personer som står utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom, förtidspension eller arbetslöshet inte kommer att nås av de insatser som beskrivs i propositionen eftersom de inte har någon arbetsplats.

I motion So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om arbetsliv. Motionärerna anför att det är viktigt att arbetslivet åter görs till en alkoholfri zon. För att åstadkomma resultat måste, enligt motionärerna, hela organisationen genomsyras av en fokusering på hur man arbetar för en alkoholfri arbetsplats. Ett likalydande yrkande framför i motion So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (s) yrkande 7.

I motion So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om graviditet. Motionärerna anför att det är viktigt att alla kvinnor ges ett kraftfullt stöd för att avstå helt från alkohol under denna för barnet så viktiga tid. Det är därför även viktigt att personal på MVC fortsätter arbetet och att resurserna förstärks så att alla som föds ges de bästa möjligheter att få en bra start i livet. Ett likalydande yrkande framförs i motion So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (båda s) yrkande 8.

I motion So324 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att ytterligare aktiva åtgärder bör sättas in för att medvetandegöra gravida kvinnor om alkoholens skadeverkningar och för att minska antalet alkoholskadade barn. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om att Socialstyrelsen bör inhämta uppgifter om gravida kvinnors alkoholkonsumtion från mödravårdscentralerna (yrkande 2).

I motion So269 av Marita Aronson (fp) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör lägga fram ett förslag till lag om tvångsvård för gravida missbrukare. Ett yrkande av denna innebörd framförs även i motion So325 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s).

I motion So423 av Marita Aronson m.fl. (fp) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att ett nationellt kunskapscentrum angående alkohol och graviditet bör inrättas vid Sahlgrenska sjukhuset/Östra i Göteborg.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen de senaste åren behandlat frågan om tvångsvård av gravida kvinnor med missbruksproblem, senast i det av riksdagen godkända *betänkandet 2004/05:SoU15 Stärkt rättssäkerhet och vårdinnehåll i LVM-vården m.m.* vartill hänvisas för en utförlig bakgrundsbeskrivning. Utskottet anförde därvid bl.a. följande i sin bedömning (s. 29 f. res. m, fp, kd, c).

Frågan om huruvida en gravid kvinna skall kunna tvångsvårdas för sitt missbruk på den grunden att fostret löper risk att skadas till följd av missbruket är, såsom LVM-utredningen kunnat konstatera, mångfasetterad och svår ur flera olika aspekter. Självklart väger intresset att skydda en potentiell individ mot skador mycket tungt. Samtidigt måste hänsyn tas till moderns rätt till självbestämmande och till skydd mot ett sådant ingrepp i den personliga integriteten som en utvidgning av möjligheterna till tvångsvård skulle innebära. Frågan om missbruk under graviditeten har belysts av flera utredningar. Den omständigheten att det inte finns någon ofarlig konsumtionsnivå som är vetenskapligt fastlagd har konstaterats innebära lagstiftningsmässiga svårigheter. Att det är omöjligt att i lag ange kriterierna för ett tvångsngripande medför rättsosäkerhet och en risk för oberättigade ingripanden. Möjligheten att besluta om tvångsvård på grund av att fostret riskerar att skadas skulle vidare kunna innebära en risk att kvinnor med missbruksproblem undviker att uppsöka mödravårdscentralen, trots att dessa kvinnor många gånger har ett stort behov av stödinsatser under graviditeten. Det kan också uppstå situationer där kvinnan väljer att göra abort för att inte tvångsombändas. Utskottet anser givetvis att det är mycket angeläget att förebygga fetalt alkoholsyndrom och andra skador på barn till följd av att modern har missbrukat under graviditeten. Detta bör dock, mot bakgrund av vad som anförts ovan, ske genom insatser på frivillig grund om inte tvångsvård kan motiveras utifrån kvinnans eget vårdbehov. Utskottet vill framhålla vikten av att socialtjänsten särskilt uppmärksammar gravida kvinnor med missbruksproblem och deras speciella behov av stöd. Socialtjänsten och mödravårdscentralerna har en viktig roll att genom samordnade insatser bidra till att gravida kvinnor med missbruksproblem upphör med eller minskar sitt missbruk och motiveras till behandling. Behandling av gravida kvinnor med missbruksproblem är en av fem huvudgrupper i Socialstyrelsens omfattande arbete med att ta fram nationella riktlinjer för missbrukarvården. Riktlinjerna rör både socialtjänsten och hälso- och sjukvården och omfattar förebyggande insatser, identifiering av problem, bedömning samt behandling. Utskottet erinrar om att avsikten med hela riktlinjeprojektet är att med stöd av aktuell kunskap om effekten av behandling stödja utvecklingen inom missbrukarvården. Att förebygga alkoholkonsumtion hos gravida kvinnor är också prioriterat av Alkoholkommittén i dess arbete, bl.a. genom insatser riktade till mödravården. Frågan om insatser för gravida kvinnor med missbruksproblem finns också med i Alkoholkommitténs och Mobilisering mot narkotikas grundutbildning för lokala och regionala drogsamordnare. Regeringens satsning Ett kontrakt för livet innebär mer resurser till missbrukarvården och till hela vårdkedjan både före och efter en vårdinsats. Detta innebär också större möjligheter att hjälpa och motivera gravida kvinnor med missbruksproblem till behandling och till ett alkohol- och drogfritt liv såväl under som efter graviditeten. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna – – –

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det krävs ökade insatser i arbetslivet för att minska och förebygga alkoholproblem. Utskottet välkomnar därför de insatser som regeringen avser att initiera enligt föreliggande handlingsplan. Med det anförda anser utskottet att motionerna So3 (c) yrkandena 5 och 6, So5 (s) yrkande 7 och So7 (kd, c) yrkande 7 får anses i huvudsak tillgodosedda.

Utskottet anser vidare att det är utomordentligt viktigt att gravida ges information om riskerna med alkoholkonsumtion. Även på detta område avser regeringen att genomföra ökade insatser. Mot bakgrund av det anförda får även motionerna So5 (s) yrkande 8, So7 (kd, c) yrkande 8 och So324 (s) yrkandena 1 och 2 anses i huvudsak tillgodosedda.

När det gäller tvångsvård av gravida med missbruksproblem vidhåller utskottet sin tidigare redovisade uppfattning. Motionerna So269 (fp) och So325 (s) avstyrks därför.

Det som tas upp i motion So423 (fp) yrkande 5 är, med hänvisning till gällande ansvarsfördelning riksdag–regering–myndigheter, inte en fråga för riksdagen. Motionsyrkandet avstyrks.

Tillsyn och ansvarsfull alkoholserving

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, främst med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående arbete, avslå motioner om bl.a. uppföljning av kommunernas tillståndsgivning, serveringstider, beviljande av serveringstillstånd samt tillsyn.

Jämför reservationerna 23 (m), 24 (m) och 25 (kd) samt särskilt yttrande 5 (fp).

Propositionen

Regeringen anser att tillsynen på lokal nivå av försäljning och servering av alkoholdrycker bör skäppas så att kommunerna fullgör sitt tillsynsansvar enligt alkohollagen. Länsstyrelsernas stödjande och övervakande roll behöver vidare förstärkas. Uppföljningen kan förbättras om kommunerna har alkoholpolitiska handlingsprogram som innehåller direktiv för serveringstillstånd samt riktlinjer för hur tillsyn skall bedrivas. Varje länsstyrelse bör ha en plan för tillsynen av kommunernas verksamhet. Metoder för att utveckla arbetet med ansvarsfull alkoholserving måste ges ytterligare spridning.

Regeringen anför att Alkoholinförelutredningen har gjort en genomgång av kommunernas och länsstyrelsernas tillsynsverksamhet som visar att omfattningen liksom kvaliteten på tillsynen varierar kraftigt mellan olika

delar av landet. I regleringsbrev för år 2005 har länsstyrelserna fått i uppdrag att se till att den kommunala tillsynen på alkohol- och tobaksområdet skärps. Detta kan ske genom att varje länsstyrelse upprättar en plan över hur tillsynen skall bedrivas. Erfarenheten visar att sådana planer både stimulerar till en mer kontinuerlig dialog mellan länsstyrelse och kommun och kommunernas egen tillsynsverksamhet. De fungerar också som underlag för utveckling av tillsynen på nationell nivå. En plan för tillsynsverksamheten bör därför finnas på alla länsstyrelser. Statens folkhälsoinstitut skall intensifiera och utveckla den nationella tillsynen i förhållande till de regionala och lokala tillsynsmyndigheterna med avseende på alkohollagen.

Internationella studier visar att det finns ett klart samband mellan stigande antal serverings- och försäljningsställen och ökade alkoholrelaterade problem. Studier har också visat att förlängda serveringstider ledde till fler fall av misshandel och olyckor relaterade till alkohol. I Sverige har antalet permanenta serveringstillstånd ökat kraftigt sedan mitten av 1990-talet (från ca 8 500 år 1997 till drygt 10 200 år 2003) men ökningstakten har bromsat väsentligt på senare år, enligt uppgifter från Statens folkhälsoinstitut. Antalet detaljhandelsställen för folköl har däremot minskat sedan slutet av 1990-talet (från ca 13 000 år 1997 till 8 800 år 2003). Det minskande antalet detaljhandelsställen för folköl kan delvis bero på att alkohollagen ändrades år 2001 så att en anmälningsplikt för den som handlar med folköl infördes och kommunerna fick rätt att ta ut en tillsynsavgift direkt av handlaren.

Det ökade antalet försäljningsställen liksom förlängda öppet- och serveringstider har bidragit till att öka tillgängligheten till och konsumtionen av alkohol med ökad risk för våld och skador som följd. Det finns därför anledning att se över reglerna för servering av alkohol. Alkoholinförselutredningen har föreslagit en höjning av åldersgränsen för servering av alkohol på restaurang från 18 till 20 år. Utredningen anser också att frågan om begränsade tider för restaurangers öppethållande bör övervägas och att en senaste tidpunkt efter vilken kommunen inte får medge servering skall regleras i alkohollagen.

Regeringen anför vidare att kommunerna enligt alkohollagen (1994:1738) (7 kap. 5 § tredje stycket) har möjlighet att förena serveringstillstånd med särskilda villkor för serveringen. Regeringen aviserade i propositionen Alkoholpolitiska frågor (prop. 2003/04:161) sin avsikt att se över möjligheten att utveckla alkohollagens bestämmelser om villkor så att de i högre grad kan användas i kommunernas alkoholskadeförebyggande arbete. I syfte att uppnå en mer ansvarsfull alkoholservering har Utredningen om en stärkt och tydligare tillsyn inom socialtjänsten (S2004:12) fått tilläggsdirektiv att även se över behovet av och möjligheterna att ställa krav på utbildning av tillståndshavare och personal som arbetar på serveringsställen som villkor för serveringstillstånd och hur en sådan utbildning kan göras likvärdig över landet.

Motioner

I motion So549 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör följa upp kommunernas tillståndsgivning och återkomma till riksdagen med en redovisning av uppföljningen. Motionärerna anför att antalet serveringstillstånd och förlängda serveringstider har ökat, vilket innebär en ökad tillgänglighet av alkohol. Den utvecklingen måste följas och inte minst måste kommunernas tillsynsansvar och beslut om serveringstillstånd följas upp. Motionärerna framhåller det folkhälso-politiska perspektivet.

I motion So304 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) begärs ett tillkännagivande om möjligheter till tillfälliga undantag. Motionären anför att en lagstiftning som inte medger avsteg vid speciella situationer och under ordnade former snabbt förlorar sin legitimitet. Motionären anser att t.ex. Gotlandsdricka bör få serveras under medeltidsveckan i Visby. För att underlätta för dessa evenemang bör det finnas generella möjligheter att lokalt kunna pröva om undantag kan göras från gällande lagstiftning.

Tre motioner rör alkohollagens regler om serveringstider m.m.

I motion So204 av Rolf Gunnarsson (m) begärs ett tillkännagivande om att reglerna avseende servering av alkohol bör ändras. Motionären är kritisk till att alkohol inte får serveras före kl. 11.00 och att det fordras att de som serverar alkohol i exempelvis en pub måste ha ett anställningsförhållande med det företag som har serveringstillståndet.

I motion So529 av Börje Vestlund och Inger Jarl Beck (båda s) begärs ett tillkännagivande om öppethållande på restauranger till kl. 05.00. Motionärerna anser att det nu är dags att avskaffa möjligheten att ha öppet till kl. 05.00 eftersom det inte har fört något gott med sig vare sig till branschen som sådan eller dess gäster och framför allt inte till personalen.

I motion So274 av Magdalena Andersson (m) begärs ett tillkännagivande om behovet av ändring av alkohollagen vad gäller servering i foajé till teater eller konsertlokal. Motionären anser att vin bör få serveras på teatrar även på andra tider än vid pauser i föreställningen.

Fyra motioner rör beviljande m.m. av serveringstillstånd.

I motion So300 av Torkild Strandberg (fp) begärs ett tillkännagivande om att återföra beviljandet och kontrollen av serveringstillstånd från kommunerna till länsstyrelserna. Motionären anför att lokalpolitiker, som i dag fattar beslut i dessa frågor, lätt kan utsättas för påtryckningar från dem som söker tillstånd eller de som innehar tillstånd.

I motion So589 av Chatrine Pålsson (kd) begärs ett tillkännagivande att beslut om indraget serveringstillstånd och indragen rätt att sälja bl.a. alkohol skall fattas av annan instans än socialnämnden. Motionären anser att det, när det är politikernas ansvar i socialnämnderna att fatta beslut om serveringstillstånd m.m., finns en stor risk att frågan inte ses utifrån ett strikt

juridiskt perspektiv utan att andra omständigheter vägs in. Besluten bör därför fattas av andra instanser än socialnämnderna, t.ex. Polisstyrelsen eller länsrätten.

I motion So542 av Lars Wegendal (s) begärs ett tillkännagivande om ändringar i alkohollagen vad gäller rätten att överklaga beslut om serveringstillstånd. Motionären anser att det skulle vara lämpligt att Statens folkhälsoinstitut, som har överblick över sakfrågorna och över hela landet, gavs rätt att överklaga beslut om serveringstillstånd.

I motion So675 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om en översyn av möjligheterna till en likvärdig nivå av tillsyn i hela landet i enlighet med alkohollagens bestämmelser och Statens folkhälsoinstituts rekommendationer. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om att kommunerna inte bör kunna ta ut avgifter för en uppgift som inte utförs (yrkande 2). Motionärerna pekar på att tillsynen fungerar mycket ojämnt och att det finns kommuner som inte utövar någon tillsyn alls eller endast besöker vissa tillståndshavare.

Tidigare behandling m.m.

Motionsyrkanden rörande alkohollagens serveringsbestämmelser behandlades senast av utskottet i *betänkande 2004/05:SoU9*, vartill hänvisas för en bakgrundsbeskrivning (s. 28 f.). I betänkandet hanterades bl.a. motioner om kommunernas tillståndsgivning, undantag från alkohollagstiftningen, serveringstider samt beviljande och kontroll m.m. av serveringstillstånd. I sin bedömning anförde utskottet bl.a. följande (s. 33, res. m resp. v).

— — — Någon uppföljning och redovisning av kommunernas tillståndsgivning som efterfrågas i motion — — — är inte nödvändig enligt utskottets uppfattning. För det fall utvecklingen på alkoholområdet visar att gällande lagstiftning inte förmår att beakta de olägenheter som avses utgår utskottet från att regeringen återkommer med förslag till lämpliga åtgärder. Något tillkännagivande med anledning av vad som anförs i motionerna är emellertid inte erforderligt. Yrkandena avstyrks.

Utskottet vidhåller även att det synes mindre välbetänt att medge undantag från alkohollagens bestämmelser på sätt som föreslås i motion — — —.

Utskottet anser att alkohollagens regel om starttidpunkt för servering av alkoholdrycker har en väsentlig alkoholpolitisk funktion varför den inte bör upphävas. — — — Motionerna — — — avstyrks därför. Utskottet anser vidare att det inte är lämpligt att föreskriva en absolut senaste serveringstid och avstyrker därför även bifall till motion — — —.

I motion — — — föreslås att möjligheterna att servera alkoholdrycker i foajéer till teater- och konsertlokaler utvidgas. Motionärens förslag förutsätter en utvidgning av möjligheterna till undantag från mattvånget. Mattvånget, dvs. sambandet mellan utskänkning och matsservering, är en betydelsefull regel i den svenska alkohollagstiftningen. Utskottet är inte berett att ta något initiativ till ändring av den aktuella bestämmelsen i 7 kap. 8 § fjärde stycket alkohollagen. Motionen avstyrks.

Genom alkohollagens tillkomst 1995 (prop. 1994/95:89, bet. 1994/95:SoU9, prot. 1994/95:44) övertog kommunerna från länsstyrelserna dels ansvaret för att utreda och besluta om serveringstillstånd, dels ansvaret för administrativa ingripanden. Ett av skälen för överflyttningen var kommunernas bättre kunskap om de lokala förhållandena. Utskottet anser inte att det finns skäl att vidta åtgärder för att återföra ansvaret för åtgärder rörande serveringstillstånd till länsstyrelsen. Motion – – – avstyrks.

I samband med alkohollagens (1994:1738) tillkomst (prop. 1994/95:89) anförde regeringen (s. 80) bl.a. följande under rubriken Överklagande m.m.

Regeringen anser dock inte att länsstyrelsen skall ges rätt att överklaga beslut enligt alkohollagen. Det ter sig varken logiskt eller lämpligt att överflytta beslutsfunktionen, och därmed ansvaret för att ta tillvara allmänna intressen, till kommunerna samtidigt som staten genom länsstyrelsen förbehåller sig rätt att uppträda som kommunens motpart för att bevaka samma allmänna intresse. Inom ramen för den generella tillsynen ankommer det på länsstyrelsen att rapportera om utvecklingen på området och påtala brister till såväl den centrala som den lokala nivån, vilket borde vara tillräckligt för att garantera att lagstiftningens intentioner följs.

Enligt 22 § förvaltningslagen (1986:223) får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och om beslutet går att överklaga.

Socialutskottet, som följde regeringens förslag vad gällde reglerna om överklagande, anförde (s. 38) i det av riksdagen godkända betänkandet *1994/95:SoU9 Förslag till alkohollag* att det inte i lagen borde införas någon bestämmelse om vem som har rätt att överklaga kommunens beslut, utan att förvaltningslagens bestämmelser skall gälla i det avseendet.

Från *Socialdepartementet* har inhämtats att förslaget i betänkandet *Gränslös utmaning (SOU:2005:25)* om att flytta det regionala tillsynsansvaret från länsstyrelserna till regionala kompetenscentrum för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Genom de åtgärder som enligt propositionen vidtagits eller avser att vidtas för att tillsynen enligt alkohollagen skall förbättras och att den servering som sker skall bli mer ansvarsfull anser utskottet att de synpunkter som framförs i motion So549 (v) yrkande 7 i någon mån får anses vara tillgodosedda. Något tillkännagivande med anledning av motionen är därför inte nödvändigt.

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller tillfälliga undantag från bestämmelserna om alkoholserving. Motion So304 (m) avstyrks därför.

När det gäller frågan om serveringstider anser utskottet att regeringens beredning av Alkoholinförslutredningens slutbetänkande inte bör föregripas. Följaktligen avstyrker utskottet motionerna So204 (m) och So529 (s).

Utskottet vidhåller sin inställning i frågan om servering av alkohol i foajéer till teater eller konsertlokal. Motion So274 (m) avstyrks därför.

Även när det gäller frågan om vilken myndighet som skall ansvara för att utreda och meddela serveringstillstånd vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning. Motionerna So300 (fp) och So589 (kd) avstyrks därför.

Utskottet vidhåller sin inställning till vem som skall ha rätt att överklaga ett beslut om serveringstillstånd. Motion So542 (s) avstyrks därför.

Utskottet anser det väsentligt att det i kommunerna finns en fungerande tillsyn vad gäller försäljning och servering av alkohol. Det är också väsentligt att denna tillsyn håller en god och jämn kvalitet i alla kommuner. Utskottet ser därför positivt på de förslag till en förbättrad tillsyn som lämnas i föreliggande proposition och noterar även att regeringen med anledning av ett utredningsförslag härom överväger frågan om att överflytta det regionala tillsynsansvaret från länsstyrelserna till regionala kompetenscentrum. Något tillkännagivande med anledning av vad som anförs i motion So675 (s) yrkandena 1 och 2 är inte nödvändigt. Motionen avstyrks.

Åtgärder mot den illegala alkoholhanteringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, främst med hänvisning till redan vidtagna åtgärder, avslå motioner som i huvudsak rör skärpt straffrättslig lagstiftning på alkoholområdet.

Jämför reservationerna 26 (m, fp, c) och 27 (kd).

Propositionen

För att bekämpa den illegala hanteringen och vidareförsäljningen av alkohol krävs enligt regeringens bedömning skärpta insatser på alla nivåer i samhället. Insatser för att bekämpa langning och försäljning till ungdomar måste prioriteras. För detta krävs en förbättrad nationell samordning och ytterligare intensifierade insatser från tull, polis och kustbevakning samt en ökad samverkan mellan kommuner och lokala polismyndigheter. I den fortsatta kampen mot den illegala hanteringen och vidareförsäljningen av alkohol är det viktigt att tullen och polisen fortsätter att intensifiera sitt arbete i enlighet med den gemensamma handlingsplan mot alkoholrelaterad brottslighet som myndigheterna tagit fram. Vidare bör satsningen för att skapa opinion mot den illegala alkoholhanteringen få fortsatt stöd.

Vidare anför regeringen att den alkoholrelaterade brottsligheten har ökat under början av 2000-talet. Bland annat har antalet rattfylleribrott ökat, och det finns ett fastställt samband mellan ökad alkoholkonsumtion och ökad våldsbrottslighet. Det visar bl.a. en rapport från Brottsförebyggande rådet. Det innebär en ökad belastning för polisen, bl.a. i form av fler ordningsstörningar och fler våldsbrott. Alkoholen är ofta en utlösande faktor

också för annan form av brottslighet. Den illegala alkoholhanteringen bidrar starkt till den negativa utvecklingen. För att stoppa den illegala försäljningen av alkohol har regeringen vidtagit flera åtgärder.

År 2004 tillsattes den s.k. Alkoholinförselutredningen som bl.a. hade i uppdrag att föreslå åtgärder för att minska de problem som den ökade införseln och vidareförsäljningen av alkohol skapar. Utredningens delbetänkande Var går gränsen (SOU 2004:86) ligger till grund för regeringens proposition Åtgärder mot illegal alkoholhantering (prop. 2004/05:126) som antogs av riksdagen i juni år 2005. I enlighet med förslagen i propositionen har straffskalorna för vissa av de grova alkoholbrotten höjts till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Exempel på sådana grova brott är olovlig tillverkning och olovlig försäljning av alkoholdrycker som sker yrkesmässigt, i stor omfattning eller riktar sig till ungdomar. Vidare har det blivit kriminellt att förvara alkohol som inte har ett lagligt försäljningssyfte i butik och på restaurang, och lagen ger polisen möjlighet att beslagta och förverka sådana alkoholdrycker. Syftet med lagskärpningen är att förbättra möjligheterna att bekämpa olaglig försäljning av alkoholdrycker och göra det svårare för ungdomar att komma över alkohol. De nya lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2005.

Motioner

I motion So1 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om insatser för att begränsa tillgängligheten. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om straffskärpningar (yrkande 7). Motionärerna anför att de stöder de förslag till straffskärpningar som regeringen föreslagit i propositionen Åtgärder mot illegal alkoholhantering. Enligt motionärerna bör dock även den form av langning som avser alkoholdrycker som inköpts på Systembolaget betraktas som ett allvarligt brott. Därför bör även straffet för olovligt anskaffande av alkoholdrycker, i enlighet med Alkoholinförselutredningens förslag, skärpas. Dessutom begärs i motionen ett tillkännagivande om illegal alkoholhantering (yrkande 8). Motionärerna anför att den illegala alkoholhanteringen är ett så allvarligt hot mot folkhälsan och den sociala tryggheten att det är nödvändigt att statsmakterna nu klargör att både Tullverket och polismyndigheterna måste ge hög prioritet åt arbetet mot alla former av illegal alkoholhantering.

I motion So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om en skärpning av alkohollagen vad det gäller att bjuda underåriga på alkohol. Enligt motionärerna bör det i princip inte vara tillåtet att bjuda underåriga på alkohol, utöver något enstaka glas under mycket kontrollerade former.

I motion So3 av Kenneth Johansson m.fl. (c) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om skärpt lagstiftning mot illegal alkoholhantering. Motionärerna anser att det bör övervägas om skärpta lagar mot t.ex. langning av

alkohol till minderåriga bör införas. Ett tillkännagivande om skärpta påföljder för den som överlåter alkohol till ungdomar begärs även i motion Ju332 av Torkild Strandberg m.fl. (fp) yrkande 20.

I motion So290 av Ragnwi Marcelind (kd) begärs att regeringen återkommer med lagförslag som skärper lagstiftningen avseende straff vid tillverkning och försäljning av hembränt.

I motion So637 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om hårdare straff och ökad upptäcktsrisk. Motionären anser att straffen för langning bör höjas samt att upptäcktsrisken vid alla typer av alkoholbrottslighet bör ökas.

Bakgrund och tidigare behandling

Socialutskottet behandlade senast i det av riksdagen godkända betänkandet 2004/05:SoU22 *Åtgärder mot illegal alkoholhantering* motionsyrkanden rörande illegal alkoholhantering, vartill hänvisas. I sin bedömning (s. 7 resp. 10) anförde utskottet bl.a. följande.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det är motiverat att höja straffskalorna för de grova brott som sker uppsåtligen när det gäller den som olovligen tillverkar, säljer eller serverar alkohol liksom för olovligt innehav av alkoholdrycker. Utskottet delar även regeringens uppfattning att kravet på att innehav skall vara i *uppenbart* syfte att olovligen sälja alkoholdryckerna bör tas bort då det numera framstår som en onödigt konstlad och försiktig förstärkning av beviskravet. Utskottet tillstyrker förslaget till ändring i 10 kap. 3 och 5 §§ alkohollagen (1994:1738). Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att det för närvarande inte är motiverat att genomföra en straffskärpning för olovligt anskaffande av alkoholdrycker. Följaktligen avstyrker utskottet motion So25 (fp, m, kd, c) yrkande 2.

— — —

Utskottet anser att arbetet med att beivra brott mot alkohollagen och att bekämpa smuggling av alkohol är utomordentligt angeläget. Utskottet anser därför att det är mycket viktigt att Tullverket och Polisen har möjlighet att samarbeta och bedriva bl.a. underrättelseverksamhet. Rikspolisstyrelsen och Tullverket har i mars 2005 också redovisat en gemensam handlingsplan med förslag till åtgärder för att bekämpa alkoholrelaterad brottslighet. Vissa aktiviteter som föreslås i handlingsplanen förutsätter samverkan även med andra myndigheter för att kunna genomföras effektivt. Vad beträffar frågan om att införa särskilda alkoholgrupper, som efterfrågas i motion So25 (fp, m, kd, c) yrkande 1, delar utskottet dock regeringens bedömning att det inte är ändamålsenligt att regering och riksdag styr hur det operativa arbetet skall utformas. Detta då myndigheterna själva bör styra och utveckla metoderna för sin verksamhet. De straffskärpningar som föreslås i föreliggande proposition torde vidare enligt utskottets uppfattning leda till att polisens och tullens arbete på alkoholområdet kommer att prioriteras än mer än i dag. Sammantaget anser utskottet att tullen och polisen genom propositionens förslag kommer att ges förbättrade möjligheter att beivra brott mot alkohollagen och bekämpa smuggling av alkohol. Motion So25 (fp, m, kd, c) yrkande 1 får anses åtminstone delvis tillgodosedd med det anförda.

Mot utskottets beslut reserverade sig gemensamt m, fp, kd och c.

Av *regleringsbrevet för Tullverket för budgetåret 2006* framgår att ett av målen under verksamhetsgrenen in- och utförselrestriktioner är att åtgärder för förhindrande av storskalig eller frekvent illegal införsel av alkohol- och tobaksvaror skall ges hög prioritet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det för att bekämpa den illegala hanteringen och vidareförsäljningen av alkohol krävs skärpta insatser på alla nivåer i samhället. Insatser för att bekämpa langning och försäljning till ungdomar är då särskilt viktigt. Utskottet anser att förutsättningarna för att detta arbete skall bli framgångsrikt har förbättrats genom de lagändringar som infördes den 1 juli 2005 och det samarbete som har inletts mellan Tullverket och Polisen. Utskottet noterar även med tillfredsställelse att Tullverket enligt sitt regleringsbrev skall ge denna fråga hög prioritet i sitt arbete. När det gäller frågan om en straffskärpning för olovligt anskaffande av alkoholdrycker (langning) vidhåller utskottet sin uppfattning att detta inte är motiverat. Utskottet anser inte heller att det finns behov av skärpta regler för olovlig tillverkning av sprit. Motionerna So1 yrkandena 6–8, So2 (fp) yrkande 6, So3 (c) yrkande 8, So290 (kd), So637 (kd) yrkande 4 och Ju332 (fp) yrkande 20 avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Styrning, ansvar och samordning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om styrning, ansvar och samordning.

Jämför reservation 28 (fp).

Propositionen

Regeringen bedömer att det krävs fortsatt stöd till utvecklingen av lokal och regional styrning och samordning. Insatserna bör även fortsättningsvis stimulera utvecklingen av målinriktade och samordnade insatser i permanenta strukturer på kommunal och regional nivå. Regeringen anser att systemet med alkohol- och narkotikapolitiska samordnare utgör en viktig del av det förebyggande arbetet på lokal nivå. Det är därför angeläget att den organisation med lokala och regionala samordnare som nu har byggts upp över nästan hela landet vidareutvecklas. Regeringen avser därför att fortsätta det temporära stödet till samordnarna. Däremot avser regeringen att det finansiella stödet skall avvecklas under de kommande åren.

Regeringen anser att den nationella alkoholpolitiken även i fortsättningen bör främja insatser som ökar samarbetet på regional och lokal nivå och utveckla och förstärka det lokala förebyggande arbetet. Ett fortsatt stöd till unga flickor och pojkar, där tonvikten generellt ligger på att främja en positiv utveckling samtidigt som utsatta och sårbara grupper får särskilt stöd, är viktigt och bör fördjupas, men därutöver behöver insatserna utvidgas till att omfatta fler målgrupper och verksamhetsområden. För att möjliggöra en sådan utvidgning är det viktigt att bygga vidare på den grund som lagts genom lokala samordnare och länsamordnare och att utnyttja det nätverk som redan finns. För att befästa de positiva resultat som uppnåtts är det angeläget att de strukturer för samordning av det alkoholskadeförebyggande arbetet som skapats på kommunal och regional nivå integreras i den reguljära verksamheten.

Motioner

I motion So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c) yrkande 9 (delvis) begärs ett tillkännagivande om styrning, ansvar och samordning. Motionärerna pekar på att regeringen framhåller behovet av att organisationen med lokala och regionala samordnare vidareutvecklas. Mot denna bakgrund bör övervägas hur ett långsiktigt uppbyggande av förebyggande verksamhet på kommunal nivå kan genomföras. Ett likalydande yrkande framför i motion So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (båda s) yrkande 9 (delvis).

Utskottets ställningstagande

Frågeställningen som väcks i motionerna So5 (s) yrkande 9 delvis och So7 (kd, c) yrkande 9 delvis, hur ett långsiktigt uppbyggande av förebyggande verksamhet på kommunal nivå kan genomföras, är enligt utskottets mening besvarad i handlingsplanen. Något initiativ med anledning av motionerna är därför inte nödvändigt.

Detaljhandelsmonopolet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett antal motionsyrkanden rörande detaljhandelsmonopolet bl.a. om att detta skall avskaffas, att det skall gå att göra undantag för bl.a. gårdsförsäljning av vin och att distansförsäljning av alkohol skall tillåtas. Utskottet vidhåller att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste inslagen i den svenska alkoholpolitiken och att man därför inte bör medge undantag från detta.

Jämför reservationerna 29 (m), 30 (c), 31 (m, c), 32 (m) och 33 (v).

Motioner

I motion So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om god service på Systembolaget. Motionärerna anför att det är viktigt att Systembolaget håller en god servicenivå, för att vara förstaalternativet för konsumenterna. De klagomål som förekommer om att utbudet av varor har begränsats i många butiker måste tas på allvar, dels för konsumenternas skull, dels för att EU bara tillåter monopolet på villkor att det råder goda förutsättningar för alla alkoholproducenter i Europa på den svenska marknaden.

I motion So3 av Kenneth Johansson m.fl. (c) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att genom försiktigt agerande slå vakt om försäljningsmonopolet och undvika kollisioner med EG-rätten. Motionärerna anför att försäljningsmonopolet bidrar till en socialt kontrollerad försäljning av alkoholdrycker med stort sortiment i hela landet. Det är därför viktigt att försäljningsmonopolet behålls.

I motion So370 av Peter Danielsson (m) begärs ett tillkännagivande om att avveckla Systembolagets detaljhandelsmonopol. Motionären anser, som ett alternativ till detaljhandelsmonopolet, att det är fullt möjligt att bedriva en ansvarsfull alkoholpolitik med ett licensieringssystem. Det är viktigt att ett fungerande kontrollsystem, som exempelvis kontrollerar att licensinnehavarna inte säljer till minderåriga, upprättas.

I motion So210 av Maud Ekendahl (m) begärs ett tillkännagivande om att alkoholproducerande företag bör få rättigheter att bjuda på provsmakning.

I motion So232 av Tobias Billström och Peter Danielsson (båda m) begärs ett tillkännagivande om att fabriksförsäljning av egenproducerade spritdrycker bör tillåtas.

I motion So375 av Tobias Billström m.fl. (m) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att kommersiell provsmakning och fabriksförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker bör tillåtas. Vidare begärs ett till-

kännagivande om att låta Skåne få bli försöksregion för kommersiell provsmakning och fabriksförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker (yrkande 2). Även i motion N474 av Lars Lindblad m.fl. (m, fp, c, kd) begärs ett tillkännagivande om gårds- och fabriksförsäljning samt provsmakning av alkoholhaltiga drycker (yrkande 14).

I motion So491 av Per Bill m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om gårdsförsäljning av egenproducerat vin. Motionärerna anser att undantag från detaljhandelsmonopolet bör kunna göras vad gäller gårdsförsäljning av egenproducerat vin. Även i motionerna So302 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), MJ441 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m) (yrkande 10) och N440 av Per Bill m.fl. (m) (yrkande 6) framställs yrkanden om tillåtande av gårdsförsäljning av lokalt framställt vin.

I motion So692 av Lars Ångström (mp) begärs ett tillkännagivande om att låta utreda möjligheten för lokala destillatörer med egen "gårdsbutik" att sälja sina produkter i dessa.

I motion So395 av Inger Lundberg m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om att möjligheterna att genomföra vissa åtgärder för att stärka svensk vinproduktion bör utredas. Motionärerna anser att det finns skäl att utreda, och i kontakt med berörda myndigheter inom EU pröva, möjligheterna för Sverige att med bibehållet alkoholmonopol tillåta svenska vinproducenter att sälja egna produkter till personer som uppfyller de krav på ålder och betende som ställs av Systembolaget.

I motion So222 av Rolf Gunnarsson (m) begärs ett tillkännagivande om att försäljning av öl och vin bör få ske i livsmedelsaffärer.

Tre motioner rör frågan om distanshandel av alkoholdrycker.

I motion So549 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om ett snabbt agerande för att effektivt reglera handeln med alkohol över Internet. Motionärerna anför att handeln med alkohol över Internet är ett kraftigt växande problem. Det går inte att behandla alkoholen som en vara som alla andra. Enligt motionärerna är det därför allvarligt att alkoholhandeln över nätet befinner sig i ett juridiskt vakuum.

I motion So227 av Tobias Billström (m) begärs ett tillkännagivande om att fullt ut tillämpa Romfördragets artikel 28 i fråga om svensk alkoholpolitik och därmed avskaffa de diskriminerande hinder som i dag gäller för distansförsäljning av alkohol till enskild person i Sverige. Motionären pekar på att en tillämpning av artikel 28 förbättrar såväl ålderskontrollen av den som handlar alkohol som möjligheten att få in skattemedel.

I motion So700 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om Internethandel med alkohol. Motionärerna anför att om Internethandeln med alkoholdrycker tillåts fortgå innebär det att Systembolagets monopol undergrävs trots att EG-domstolen godtagit det svenska detaljhandelsmonopolet på detta område. Regeringen bör med

största kraft driva linjen att Internethandel med alkoholdrycker riktad till den svenska marknaden är, och måste förbli, olaglig eftersom den strider mot det av såväl kommissionen som EG-domstolen godtagna monopolet.

Bakgrund och tidigare behandling m.m.

Enligt 5 kap. 1 § alkohollagen (1994:1738) skall det för detaljhandel med spritdrycker, vin och starköl finnas ett särskilt för ändamålet bildat aktiebolag (detaljhandelsbolaget) som staten äger. Av 5 kap. 2 § framgår att endast detaljhandelsbolaget får bedriva detaljhandel med spritdrycker, vin och starköl.

I *betänkande 2004/05:SoU9 Alkoholpolitik* behandlades senast motionsyrkanden rörande att detaljhandelsmonopolet bör upphävas, att gårdsförsäljning m.m. av bl.a. vin bör tillåtas och att vin och öl bör få säljas i livsmedelsaffärer. Motionsyrkandena avstyrktes med hänvisning till att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste inslagen i den svenska alkoholpolitiken och att det därför inte bör upphävas eller uppluckras (s. 27). Till betänkandet fogades i dessa delar tre reservationer från Moderaterna.

I det ovan nämnda betänkandet *2004/05:SoU9* behandlades även ett par motionsyrkanden rörande distansförsäljning av alkohol likalydande med motion So227 (m). För en bakgrundsbeskrivning se betänkandet (s. 25 f.). Motionerna avstyrktes med hänvisning till att utskottet stöder den svenska regeringens ståndpunkt att distansförsäljning inte bör tillåtas (res. m).

Från *Utrikesdepartementet* har upplysts att muntlig förhandling nyligen hållits i ett mål där Högsta domstolen vänt sig till EG-domstolen med en begäran om förhandsavgörande av huruvida det svenska principiella förbudet för en privatperson att själv föra in alkoholdrycker i annat fall än då denne medföljer transporten som resande är förenligt med gemenskapsrätten, särskilt artiklarna 28, 30, och 31 EG (C-170/04 [ERS2004/90:3]). Vidare har upplysts att målet (ERS2005/90:3), där Europeiska kommissionen har stämt Sverige inför EG-domstolen och gjort gällande att Sverige brutit mot artikel 28 EG genom att hindra privatinförsel av alkoholhaltiga drycker genom oberoende mellanhand eller yrkesmässig befordran, ännu inte är klart för avgörande. Sverige har ingivit sin sista skriftliga inläggen har, sedan Finland intervenerat till förmån för Sverige, möjlighet att kommentera Finlands synpunkter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste inslagen i den svenska alkoholpolitiken och att det därför inte bör upphävas. Motion So370 (m) avstyrks därför. Utskottet delar vidare de synpunkter som framförs i motionerna So2 (fp) yrkande 5 och So3 (c) yrkande 14. Något tillkännagivande är dock inte nödvändigt då motionerna får anses tillgodosedda genom den politik som förs på området.

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller frågan om fabriks- och gårdsförsäljning m.m. av alkoholdrycker. Motionerna So210 (m), So232 (m), So302 (m), So375 (m) yrkandena 1 och 2, So395 (s), So491 (m), So692 (mp), MJ441 (m) yrkande 10, N440 (m) yrkande 6 och N474 (m, fp, kd, c) yrkande 14 avstyrks därför.

Utskottet har inte heller ändrat inställning till frågan om försäljning av alkoholdrycker i livsmedelsbutiker. Motion So222 (m) avstyrks.

Utskottet stöder den svenska regeringens ståndpunkt att distansförsäljning till svenska konsumenter inte bör tillåtas. Enligt utskottets uppfattning leder tillåtande av distansförsäljning till en uppluckring av detaljhandelsmonopolet som kan antas få starka negativa återverkningar på folkhälsan. Motion So227 (m) avstyrks. Motionerna So549 (v) yrkande 1 och So700 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 6 får anses i huvudsak tillgodosedda med det anförda.

Alkoholfrågor i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om åldersdiskriminering på Systembolaget, alkoholreklam och varningstexter på alkoholförpackningar.

Jämför reservation 34 (kd).

Motioner

I motion So285 av Hillevi Engström (m) begärs ett tillkännagivande om att Systembolaget bör ändra sina regler så att inte yngre medborgare diskrimineras. Motionären är kritisk till att det förekommer att Systembolaget nekar vuxna medborgare att handla på Systembolaget av den enda anledningen att de varit i sällskap med personer som inte kunnat visa legitimation.

I motion So313 av Ragnwi Marcelind (kd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att stoppa alkoholreklamen.

I motion So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om obligatoriska varningstexter på flaskor och burkar med alkoholdrycker.

I motion So495 av Tuve Skånberg och Johnny Gylling (båda kd) begärs ett tillkännagivande om varningstexter på starkölsförpackningar, vin- och spritflaskor. Yrkanden med denna innebörd framförs även i motionerna So508 av Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (båda kd) yrkande 3 och So525 av Ameer Sachet m.fl. (s).

Tidigare behandling

Utskottet behandlade senast i *betänkande 2004/05:SoU9* motionsyrkanden dels om varningstexter, dels om alkohollagens åldersgränser. Utskottet anförde därvid bl.a. följande (s. 44 res. kd).

Enligt 3 kap. 8 § första stycket alkohollagen (1994:1738) får spritdrycker, vin och starköl inte säljas eller lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Utskottet anser fortfarande att denna åldersgräns inte bör sänkas. Motion – – avstyrks därmed.

Av tredje stycket i ovannämnda lagrum följer att alkoholdrycker inte får lämnas ut om det finns särskild anledning anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon. Utskottet finner mot bakgrund härav inte heller anledning att ställa sig bakom kraven i motion – –. Även denna motion bör avslås.

När det gäller varningstexter på förpackningar som innehåller alkoholdrycker kan utskottet konstatera att Alkoholförselutredningen ställer sig positiv till att Sverige på EU-nivå verkar för att sådana skall införas. Enligt utskottet bör resultatet av utredningens förslag inte föregripas genom något initiativ från riksdagen. Motionerna 2003/04:So284 (kd) och 2004/05:So408 (kd) avstyrks således.

Utskottet behandlade senast i det av riksdagen godkända *betänkandet 2004/05:SoU1* ett motionsyrkande rörande alkoholreklam likalydande med motion So313 (kd) yrkande 13. Yrkandet avstyrktes med hänvisning till att utskottet helt nyligen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om alkoholreklam i *betänkande 2004/05:SoU6* och att det inte ändrat sin uppfattning (ej res.).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte ändrat uppfattning vad gäller den frågeställning som aktualiseras i motion So285 (m). Motionen avstyrks.

Utskottet vidhåller även sin inställning till vad som anförs i motion So313 (kd) yrkande 13. Motionen avstyrks.

Utskottet ser positivt på ett införande av varningstexter och har därför förståelse för de synpunkter som framförs i motionerna So2 (fp) yrkande 12, So495 (kd), So508 (kd) yrkande 3 och So525 (s). Utskottet anser dock att frågan om huruvida krav på varningstexter kan utgöra handelshinder enligt EG-rätten bör klargöras innan frågan avgörs. Något initiativ bör därför inte tas med anledning av motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen m.m., punkt 1 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2005/06:30 Nationella alkohol- och narkotika-handlingsplaner såvitt avser förslaget om Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador samt tillkännager för regeringen vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So6 yrkandena 1 och 2, båda i denna del.

Ställningstagande

Jag anser att propositionen bör avslås, såvitt gäller förslaget om alkohol-handlingsplan. Jag anser vidare att regeringen bör återkomma till riksdagen med handlingsplaner som innehåller konkreta förslag och tydliga målsättningar. Som propositionen nu är utformad saknar den en konkretisering av vad en mätbar måluppfyllelse i praktiken innebär. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Folkhälsopolitiska förutsättningar, punkt 2 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So1 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:So5 yrkande 1 och 2005/06:So7 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att huvudansvaret för folkhälsan vilar på den enskilde. Folkhälsopolitiken bör syfta till att ge medborgarna de verktyg som krävs för att bibehålla en god hälsa. Vidare anser vi att transfereringssystemen och för-

sörjningsstödet inte kan avhjälpa problem som följer av en dåligt fungerande arbetsmarknad och en dålig social rörlighet. Genom att fokusera på symptomen, snarare än orsakerna, kan problemen i stället fördjupas och hälsoproblemen öka. Vi anser även att benägenheten att se bidrag och transfereringar som nycklar för att öka folkhälsan leder fel. Dessutom vill vi peka på tillväxtens betydelse för en god folkhälsa. Genom en högre tillväxt kan fler medborgare, och då särskilt de som befinner sig i utsatta situationer, förbättra sin ekonomiska situation. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Folkhälsopolitiska förutsättningar, punkt 2 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So5 yrkande 1 och 2005/06:So7 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:So1 yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att de viktigaste och mest kostnadseffektiva insatserna är de som hänger samman med pris- och tillgänglighetsfaktorer medan insatser inom informationsområdet är mindre effektiva och åtskilligt dyrare. Jag anser att detta är en aspekt som bör väga tungt vid utformandet av handlingsplanen. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:30 punkt 2 och motionerna 2005/06:Sk414 yrkande 3 och 2005/06:So1 yrkandena 1 i denna del, 3 och 4 samt avslår motionerna 2005/06:Sk385 yrkandena 3 och 6, 2005/06:Ju332 yrkande 18, 2005/06:Ju382 yrkande 11, 2005/06:So3 yrkandena 2 och 3, 2005/06:So5 yrkande 2, 2005/06:So7 yrkande 2, 2005/06:So401 yrkande 2, 2005/06:So508 yrkande 2, 2005/06:So549 yrkande 8, 2005/06:So637 yrkande 5 och 2005/06:So708 yrkandena 3 och 7.

Ställningstagande

Antalet missbrukare stiger och alkoholkonsumtionen bland ungdomar ökar. För att politiken skall börja fungera anser vi att det behövs ett flertal centrala och lokala insatser. Om alkoholskadorna skall kunna begränsas är det hög tid att lyfta blicken och ta med andra faktorer än enbart alkoholskatten i ekvationen. Vi anser vidare att det behövs mer forskning om sambandet mellan attityder i samhället och konsumtionsmönster. Framför allt är det viktigt med ökad kunskap om hur alkoholanvändningen bland ungdomar skall minskas. Vi är djupt oroade över den ökande alkoholkonsumtionen hos ungdomar. Vi anser att resurser för lokalt alkoholförebyggande arbete bör tillföras kommunerna. En sådan modell skapar utrymme för ett mer systematiskt och strukturerat arbete. Vi anser inte heller att det finansiella stödet till de lokala alkoholpolitiska samordnarna bör avvecklas. Avslutningsvis vill vi peka på betydelsen av strikt alkoholfria miljöer, där arbetsgivare, personalorganisationer, lärare, skolhälsovård m.fl. måste engageras för att kraftfullt understryka betydelsen av detta. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (v)

av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:30 punkt 2 och motionerna 2005/06:So401 yrkande 2 och 2005/06:So549 yrkande 8 och avslår motionerna 2005/06:Sk385 yrkandena 3 och 6, 2005/06:Sk414 yrkande 3, 2005/06:Ju332 yrkande 18, 2005/06:Ju382 yrkande 11, 2005/06:So1 yrkandena 1 i denna del, 3 och 4, 2005/06:So3 yrkandena 2 och 3, 2005/06:So5 yrkande 2, 2005/06:So7 yrkande 2, 2005/06:So508 yrkande 2, 2005/06:So637 yrkande 5 och 2005/06:So708 yrkandena 3 och 7.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs kraftfulla insatser för att informera om totalkonsumtionsmodellen och varför det är viktigt att alla minskar sin totala konsumtion av alkohol ur ett folkhälsoperspektiv. Vi anser vidare att det bör utredas hur kommunerna i socialtjänstlagen kan åläggas att tillhandahålla öppna alkoholorådgivningar, motsvarande vad som i dag gäller för familjerådgivning. Eftersom förutsättningarna skiftar och regionala skillnader finns mellan kommunerna kan det vara fullt möjligt att mindre kommuner satsar på en gemensam mottagning. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (c)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:30 punkt 2 och motion 2005/06:So3 yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna 2005/06:Sk385 yrkandena 3 och 6, 2005/06:Sk414 yrkande 3, 2005/06:Ju332 yrkande 18, 2005/06:Ju382 yrkande 11, 2005/06:So1 yrkandena 1 i denna del, 3 och 4, 2005/06:So5 yrkande 2, 2005/06:So7 yrkande 2, 2005/06:So401 yrkande 2, 2005/06:So508 yrkande 2, 2005/06:So549 yrkande 8, 2005/06:So637 yrkande 5 och 2005/06:So708 yrkandena 3 och 7.

Ställningstagande

Jag anser att det behövs en ny alkoholpolitisk strategi. Strategin skall bestå av följande delar:

- Den skall mobilisera människors ansvar för sig själva och för varandra samt motverka kriminalitet.
- Den skall slå vakt om den traditionella alkoholpolitikens instrument.
- Den skall arbeta offensivt i EU i syfte att skapa ett bättre klimat för den svenska alkoholpolitiken.

Jag anser vidare att det folkliga engagemanget måste mobiliseras i kampen mot skadlig alkoholanvändning. Jag vill i detta sammanhang peka på folkresningen mot alkoholmissbruket i slutet av 1800-talet som ledde till att alkoholkonsumtionen mer än halverades fram till 1914, och detta trots att den restriktiva alkoholpolitiken ännu inte hade inletts. Det visar att attityden till alkohol och ett levande medborgarengagemang är ett starkt styrmedel. Detta måste nu enligt min mening på nytt aktiveras genom information, mobilisering av det civila samhället, normgivande skärpningar av lagstiftningen och genom att var och en av oss i vardagen tar ett ansvar för våra medmänniskor, inte minst våra ungdomar och arbetskamrater. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Alkoholpolitikens huvudinriktning, punkt 3 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:30 punkt 2 och motion 2005/06:Sk385 yrkandena 3 och 6 samt avslår motionerna 2005/06:Sk414 yrkande 3, 2005/06:Ju332 yrkande 18, 2005/06:Ju382 yrkande 11, 2005/06:So1 yrkandena 1 i denna del, 3 och 4, 2005/06:So3 yrkandena 2 och 3, 2005/06:So5 yrkande 2, 2005/06:So7 yrkande 2, 2005/06:So401 yrkande 2, 2005/06:So508 yrkande 2, 2005/06:So549 yrkande 8, 2005/06:So637 yrkande 5 och 2005/06:So708 yrkandena 3 och 7.

Ställningstagande

Jag är av den bestämda uppfattningen att kraftfulla insatser för att minska alkoholens skadeverkningar ger större intäkter för samhället än kostnaden för åtgärderna. Regeringen bör ta initiativ till en studie som följer frågan och samlar in sådan kunskap att det blir möjligt att redovisa effekterna för samhällets totala ekonomi av den förändring i alkoholbeteende som en restriktivare alkoholpolitik leder till. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Alkoholpolitikens internationella inriktning, punkt 4 (c)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So3 yrkande 15 och avslår motionerna 2005/06:U338 yrkande 18 i denna del, 2005/06:So2 yrkande 3, 2005/06:So250 yrkande 2, 2005/06:So493, 2005/06:So508 yrkande 1, 2005/06:So549 yrkandena 5 och 6, 2005/06:So635 yrkande 1, 2005/06:So637 yrkande 2, 2005/06:So645 yrkandena 1 och 3 samt 2005/06:So708 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

För att knyta de allianser som behövs för att driva EU:s alkoholpolitik framåt, enligt de riktlinjer som anges i propositionen, krävs det enligt min mening att regeringen driver frågorna med kraft och tydlighet. Den bild som propositionen ger av ett kraftfullt svenskt agerande stämmer dåligt överens med de uppgifter jag har tagit del av. Antagandet av propositionen måste följas av en skärpning från regeringen på denna punkt. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Samordning av Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren, punkt 5 (fp)

av Erik Ullenhag (fp) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So2 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att Statens folkhälsoinstitut bör ha det samordnade ansvaret för det nationella drogförebyggande arbetet. Under en övergångstid, i samband med Statens folkhälsoinstituts utlokalisering till Östersund, kan det emellertid finnas skäl att behålla Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren i Regeringskansliet. De två funktionerna bör dock läggas samman. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Lördagsöppet på Systembolaget, punkt 6 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So708 yrkande 8.

Ställningstagande

Det allmänna svenska dryckesmönstret innebär att tillfällen med hög alkoholkonsumtion är förlagda till veckoslut och helgdagar. Denna typ av konsumtion medför en ökad benägenhet för våldsbrott och annan kriminalitet. Jag anser därför att en utvärdering av följderna för våldet mot kvinnor och barn av lördagsöppet bör genomföras. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Utsatta barn, punkt 7 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So602 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs mer omfattande åtgärder mot barn i utsatta miljöer. Det kan dessutom behövas en kompletterande uppföljning där ungdomars perspektiv står i fokus. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Alkoholfri uppväxt, punkt 8 (m, fp, kd, c)

av Chatrine Pålsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So1 yrkande 5, 2005/06:So3 yrkande 4, 2005/06:So5 yrkande 4, 2005/06:So7 yrkande 4, 2005/06:So470 yrkande 4, 2005/06:So524 yrkande 1, 2005/06:So700 yrkande 1 och 2005/06:So708 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att barndomen och ungdomsåren skall vara en alkoholfri period i livet. För att detta skall kunna uppnås och för att förebygga alkoholkonsumtion bland unga människor behövs ett omfattande arbete för att etablera attityder bland unga under 18 år att avstå från alkohol. För att detta mål skall kunna uppnås måste vidare de vuxna ta ett större ansvar både som föräldrar och som samhällsmedborgare. Dessa vuxna måste dock stötta i sin uppgift så att de kan och orkar vara närvarande och delaktiga i de ungas liv och även ge dem en social trygghet. Vi vill avslutningsvis framhålla att enligt den rekommendation som framgår av WHO:s Europaregions European Alcohol Action Plan för åren 2000–2005 skall alla länder ha

reducerat riskerna för alkoholrelaterade skador på och inom familjen och skapa en säker miljö för barn. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Frivilligorganisationernas betydelse, punkt 10 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So5 yrkande 5 och 2005/06:So7 yrkande 5.

Ställningstagande

Samhället bör på alla sätt ge stöd till folkrörelse- och föreningslivet. Det är en starkt sammanhållande länk människor emellan. Vi anser dock att det i propositionen saknas konkreta förslag till hur frivilligorganisationernas betydelse kan lyftas fram bättre. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Ålderskontrollen vid försäljning av folköl, punkt 11 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So622 och 2005/06:Kr412 yrkande 9 och avslår motionerna 2005/06:So231, 2005/06:So313 yrkande 1, 2005/06:So383, 2005/06:So549 yrkande 2 och 2005/06:So612.

Ställningstagande

Jag anser att kontrollen över folkölsförsäljningen måste förbättras och att försäljningsförbud bör kunna gälla tills vidare för butiker som säljer folköl till minderåriga. För att minska alkoholkonsumtionen anser jag vidare att åtminstone försäljningen av folköl med 3,5 volymprocent endast bör få äga rum på Systembolaget. Butikerna har därmed fortfarande möjligheten att sälja folköl som innehåller 2,8 volymprocent. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna

15. Ålderskontrollen vid försäljning av folköl, punkt 11 (v)

av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So231, 2005/06:So313 yrkande 1, 2005/06:So549 yrkande 2 och 2005/06:So622 samt avslår motionerna 2005/06:So383, 2005/06:So612 och 2005/06:Kr412 yrkande 9.

Ställningstagande

Då ålderskontrollen vid försäljning av folköl inte fungerar anser vi att man bör överväga att föra över försäljningen av folköl till Systembolaget. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Ändrade regler vid försäljning av folköl, punkt 12 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So238.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vår reservation 17 i betänkande 2004/05:SoU9 och anser att vad vi där anför bör ges regeringen till känna.

17. Alkoläsk, punkt 13 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So253 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:So524 yrkande 2 och avslår motion 2005/06:So250 yrkande 5.

Ställningstagande

Jag hänvisar till vår reservation 5 i betänkande 2004/05:SoU9 och anser att vad vi där anför bör ges regeringen till känna.

18. Missbrukande kvinnor, punkt 15 (v)

av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So401 yrkande 4 och avslår motionerna 2004/05:So613 yrkande 6 och 2005/06:So431 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att kunna erbjuda stöd och behandling till missbrukande kvinnor i könsseparata grupper. Härigenom kan man samla kompetens vad gäller både missbruksproblematiken och våld mot kvinnor för att kunna erbjuda erforderlig hjälp vare sig det handlar om att ta sig ur ett missbruk eller en våldsamt situation eller båda delarna. En ytterligare fördel är att man tar bort risken för att en kvinna som utsatts för våld måste genomgå behandling i samma grupp som den man som utsatt henne för våldet. Vad vi nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

19. Vårdgaranti för missbrukarvården, punkt 17 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So703 yrkande 16 och 2005/06:So704 yrkande 3.

Ställningstagande

Missbruk av alkohol är klassat som en sjukdom och bör därmed behandlas som en sådan. Jag anser därför att på sikt även missbrukarvården bör omfattas av en vårdgaranti. Vad jag nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

20. Alkoholfritt arbetsliv, punkt 18 (m, fp, kd, c)

av Chatrine Pålsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So3 yrkandena 5 och 6, 2005/06:So5 yrkande 7 och 2005/06:So7 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att arbetsplatserna är en miljö där en folklig mobilisering mot alkoholmissbruk kan ge positiv effekt. En ökad medvetenhet kan leda till att riskabel alkoholanvändning uppmärksammas tidigare och ger individen en impuls att tänka efter, skärpa sig eller kanske inleda någon form av behandling. Vidare vill vi peka på arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och socialtjänstens ansvar att uppmärksamma sina klienter på faran för alkoholmissbruk, detta eftersom de personer som står utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom, förtidspension eller arbetslöshet inte kommer att nås av de insatser som beskrivs i propositionen då de saknar en arbetsplats. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

21. Alkohol fria graviditeter, punkt 19 (m, fp, kd, c)

av Chatrine Pålsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So5 yrkande 8, 2005/06:So7 yrkande 8 och 2005/06:So324 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:So324 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att alla kvinnor ges ett starkt stöd för att förmås att avstå helt från alkohol under denna för barnet så viktiga tid. Det är därför viktigt att personal på MVC fortsätter arbetet och resurserna för-

stärks så att alla som föds ges de bästa möjligheter att få en bra start i livet. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

22. Tvångsvård av gravida kvinnor med missbruksproblem, punkt 20 (m, fp, kd, c)

av Chatrine Pålsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So269 och 2005/06:So325.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vår reservation 17 i betänkande 2004/05:SoU15 och anser att vad vi där anför bör ges regeringen till känna.

23. Tillfälliga undantag från gällande lagstiftning, punkt 23 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So304.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vår reservation 14 i betänkande 2004/05:SoU9 och anser att vad vi där anför bör ges regeringen till känna.

24. Servering i teater- och konserthusfoajéer, punkt 25 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So274.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vår reservation 16 i betänkande 2004/05:SoU9 och anser att vad vi där anför bör ges regeringen till känna.

25. Beviljande av serveringstillstånd, punkt 26 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So589 och avslår motion 2005/06:So300.

Ställningstagande

Jag anser att det finns en stor risk när det är politikerns ansvar i socialnämnderna att fatta beslut om serveringstillstånd m.m. att frågorna inte bedöms strikt juridiskt utan att andra omständigheter vägs in. Jag anser därför att sådana beslut bör meddelas av andra instanser, t.ex. av polisstyrelsen eller länsrätten. Vad jag nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

26. Åtgärder mot illegal alkoholhantering, punkt 29 (m, fp, c)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju332 yrkande 20, 2005/06:So1 yrkandena 6–8, 2005/06:So2 yrkande 6 och 2005/06:So3 yrkande 8 och avslår motionerna 2005/06:So290 och 2005/06:So637 yrkande 4.

Ställningstagande

Åtgärder måste vidtas för att begränsa tillgängligheten till alkohol. Vi stöder därför de förslag till straffskärpningar som regeringen föreslagit i propositionen Åtgärder mot illegal alkoholhantering, se betänkande 2004/05: SoU22. Vi anser dock att även den form av langning som avser alkoholdrycker som inköpts på Systembolaget skall betraktas som ett allvarligt brott. Därför bör även straffet för olovligt anskaffande av alkoholdrycker, i enlighet med alkoholförselutredningens förslag, skärpas. Vi anser vidare att det i princip inte bör vara tillåtet att bjuda underåriga på alkohol, utöver något enstaka glas under mycket kontrollerade former. Dessutom anser vi att den illegala alkoholhanteringen är ett så allvarligt hot mot folkhälsan och den sociala tryggheten att det är nödvändigt att statsmakterna nu klargör att både Tullverket och polismyndigheterna måste ge hög prioritet åt arbetet mot alla former av illegal alkoholhantering. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

27. Åtgärder mot illegal alkoholhantering, punkt 29 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju332 yrkande 20, 2005/06:So2 yrkande 6, 2005/06:So3 yrkande 8, 2005/06:So290 och 2005/06:So637 yrkande 4 och avslår motion 2005/06:So1 yrkandena 6–8.

Ställningstagande

Jag anser att det bör övervägas om skärpta lagar mot t.ex. langning av alkohol till minderåriga bör införas. Jag anser även att regeringen bör återkomma med lagförslag som skärper straffen för tillverkning och försäljning av hembränd sprit. Dessutom anser jag att det är viktigt att upptäcktsrisken för alla typer av alkoholbrottslighet ökas. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

28. Styrning, ansvar och samordning, punkt 30 (fp)

av Erik Ullenhag (fp) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So5 yrkande 9 i denna del och 2005/06:So7 yrkande 9 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen framhåller i propositionen behovet av att organisationen med lokala och regionala samordnare vidareutvecklas. Under tiden som denna uppbyggnad har skett har det emellertid från olika håll inkommit rapporter om att kommunernas satsning inte är så omfattande och framgångsrik som den ibland kan förefalla av den centrala återrapporteringen. Ett par utvärderingar, bl.a. en från Stockholms läns landsting, har visat att inte ens alltid kommunledningen känner till att det finns en samordnare i kommunen. Vidare har vid en konferens i Göteborg rapporterats om en studie om samordnarnas villkor som visar att de kommunala drogsamordnarna inte på alla håll fått det stöd och de resurser som krävs för att nå ett framgångsrikt resultat. Mot denna bakgrund anser vi att man bör överväga hur man långsiktigt bygger upp en förebyggande verksamhet på kommunal nivå. Regeringen bör mera handfast följa sitt eget resonemang om folkrörelserna som en resurs i alkohol- och narkotikaarbetet. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

29. Detaljhandelsmonopolet, punkt 31 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So370 och avslår motionerna 2005/06:So2 yrkande 5 och 2005/06:So3 yrkande 14.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vår reservation 6 i betänkande 2004/05:SoU9 och anser att vad vi där anför bör ges regeringen till känna.

30. Detaljhandelsmonopolet, punkt 31 (c)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So3 yrkande 14 och avslår motionerna 2005/06:So2 yrkande 5 och 2005/06:So370.

Ställningstagande

Försäljningsmonopolet bidrar till en socialt kontrollerad försäljning av alkohol drycker med stort sortiment i hela landet. Jag anser därför att det är viktigt att försäljningsmonopolet behålls. Detta ställer dock krav såväl på Systembolagets agerande som på att regering och riksdag agerar med sådan försiktighet att monopolet inte kolliderar med EG-rätten. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

31. Gårdsförsäljning m.m., punkt 32 (m, c)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So210, 2005/06:So232, 2005/06:So302, 2005/06:So375 yrkandena 1 och 2, 2005/06:So395, 2005/06:So491, 2005/06:So692, 2005/06:MJ441 yrkande 10, 2005/06:N440 yrkande 6 och 2005/06:N474 yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att fabriks- och gårdsförsäljning av alkohol drycker bör kunna tillåtas under vissa närmare angivna förutsättningar. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på hur ett sådant system kan utformas. Förslaget bör belysa huruvida en sådan försäljning kan innebära en särbehandling av inhemska producenter som kan antas stå i strid med EG-rätten. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

32. Distansförsäljning av alkohol, punkt 34 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Magdalena Andersson (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So227 och avslår motionerna 2005/06:So549 yrkande 1 och 2005/06:So700 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vår reservation 9 i betänkande 2004/05:SoU9 och anser att vad vi där anför bör ges regeringen till känna.

33. Distansförsäljning av alkohol, punkt 34 (v)

av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So549 yrkande 1 och 2005/06:So700 yrkande 6 och avslår motion 2005/06:So227.

Ställningstagande

Handeln med alkohol över Internet är ett kraftigt växande problem. Det går inte att behandla alkoholen som en vara som alla andra. Det är därför allvarligt att alkoholhandeln över nätet befinner sig i ett juridiskt vakuum. Vi anser att regeringen måste agera snabbt för att förändra den situationen och att en effektiv reglering av handeln införs. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

34. Alkoholreklam, punkt 36 (kd)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So313 yrkande 3.

Ställningstagande

Syftet med reklam är att öka försäljningen av varor. Alkoholreklamens syfte är att öka försäljningen av alkohol. Då detta leder till ytterligare skador i samhället anser jag att alkoholreklam bör förbjudas. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. **Alkoholfri uppväxt, punkt 8 (v, mp)**

Ingrid Burman (v), Elina Linna (v) och Jan Lindholm (mp) anför:

Vi anser det utomordentligt viktigt att arbetet för att ge alla barn en alkoholfri uppväxt fortsätter med oförminskad kraft. Vi har noterat att enligt en rekommendation som framgår av WHO:s Europaregions European Alcohol Action Plan för 2000–2005 skall alla länder ha reducerat riskerna för alkoholrelaterade skador på och inom familjen och skapat en säker miljö för barn. Vi delar motionärernas uppfattning i motion So700 (s, fp, kd, v, c, mp) att denna rekommendation är en tydlig markering av den oro som finns i många länder för att barn tar skada av att leva i miljöer som är alkoholindränkta. Vi konstaterar dock att regeringen i handlingsplanen nu redovisar ett flertal åtgärder för att förhindra och förebygga att barn kommer i kontakt med alkohol. Det är sent insatta åtgärder, men vi skall självklart avvakta en uppföljning. Vi avstår därför från att reservera oss men kommer att noga följa frågan framöver.

2. **Ålderskontrollen vid försäljning av folköl, punkt 11 (mp)**

Jan Lindholm (mp) anför:

Det är endast polisen som har rätt att kräva legitimation för att kontrollera huruvida en person som köpt folköl verkligen är 18 år. Detta faktum försvårar för kommunens alkoholinspektörer att bedriva ett bra tillsynsarbete. Min uppfattning är därför egentligen att även kommunala alkoholinspektörer bör få rätt att begära legitimation för att kontrollera att en köpare har uppfyllt ålderskravet. Butikernas ålderskontroller fungerar även de dåligt. Eftersom regeringen för närvarande, efter ett tillkännagivande från socialutskottet, utreder frågan om hur ålderskontrollen vid försäljning av folköl i livsmedelsbutiker skall kunna förbättras avstår jag från att reservera mig. Jag kommer dock att följa frågan och förbehåller mig rätten att återkomma.

3. **Alkoholförebyggande arbete inom primärvården, punkt 16 (fp)**

Erik Ullenhag (fp) och Gabriel Romanus (fp) anför:

Den ökade alkoholkonsumtionen är en stor utmaning för vården och behöver mötas med nytänkande. Kompetensen och de ekonomiska resurserna för förebyggande av missbruk liksom missbruksvården måste förstärkas. Vi anser att alla husläkarmottagningar skall arbeta med att förebygga alkoholmissbruk. Vi noterar att handlingsplanen beskriver ett sådant arbete som vi efterfrågar. Vi avstår därför från att reservera oss men kommer att noga följa frågans utveckling och avser, för det fall utvecklingen inte går i rätt riktning eller tillräckligt snabbt, att återkomma i saken.

4. Nationellt kunskapscentrum vid Sahlgrenska/Östra i Göteborg, punkt 21 (fp)

Erik Ullenhag (fp) och Gabriel Romanus (fp) anför:

Alkohol- och drogkonsumtionen har ökat speciellt bland unga kvinnor i fertil ålder. Det är därför viktigt att intensifiera arbetet med att tidigt ta hand om gravida missbrukare för att undvika bestående fosterskador på det väntade barnet. Vi anser att ett nationellt kunskapscentrum kring denna problematik lämpligen borde kunna placeras på Sahlgrenska sjukhuset/Östra i Göteborg. Detta är dock inte i första hand en fråga för riksdagen, varför vi avstår från att reservera oss.

5. Beviljande av serveringstillstånd och Överklagande av serveringstillstånd, punkterna 26 och 27 (fp)

Erik Ullenhag (fp) och Gabriel Romanus (fp) anför:

Vi anser att ett återförande av beviljandet och kontrollen av serveringstillstånd från kommunerna till länsstyrelserna kan vara ett sätt att få en bättre fungerande verksamhet på området. Då det i handlingsplanen redovisas att kommunerna avses ges ett bättre stöd i sin roll som tillståndsgivare avstår vi dock från att nu reservera oss. Vi har i detta sammanhang även förståelse för synpunkten i motion So542 att det kan vara lämpligt att åtminstone överväga om inte Statens folkhälsoinstitut bör ges rätt att överklaga beslut om serveringstillstånd. Vi kommer att följa denna fråga, men avstår från att reservera oss nu.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:30 Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner :

2. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om huvudinriktningen av alkoholpolitiken (avsnitt 6.1).

Följdmotioner

2005/06:So1 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om regeringens misslyckade missbrukspolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om folkhälsopolitiska förutsättningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om alkoholpolitiska mål.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om lokalt alkoholförebyggande arbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om insatser för att främja en alkoholfri uppväxt.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om insatser för att begränsa tillgängligheten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om straffskärpningar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om illegal alkoholhantering.

2005/06:So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om samordning av Alkoholkommittén och den natio-
nella narkotikasamordnaren.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behandling av missbrukare med vetenskapligt
belagda behandlingsmetoder.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen bör arbeta i EU för generellt sänkta
införselkvoter av alkohol, möjligheter för medlemsstater att själva
begränsa införseln, avveckling av subventioner till vinodling och
höjda minimiskatter på alkohol.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om god service på Systembolaget.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en skärpning av lagen vad gäller att bjuda underå-
riga på alkohol.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om husläkarmottagningars arbete med att förebygga
alkoholmissbruk.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en nationell stödlinje för den som vill ta kontroll
över sitt drickande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om obligatoriska varningstexter på flaskor och burkar
med alkoholdrycker.

2005/06:So3 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en ny alkoholpolitisk strategi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att mobilisera det folkliga engagemanget i kampen
mot skadlig alkoholanvändning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om föräldraansvaret som en viktig kraft i alkoholpolitiken.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att involvera fackföreningar och arbetsgivarnas orga-
nisationer i syfte att öka medvetenheten om skadlig alkohohlante-
ring bland arbetskamrater och chefer på arbetsplatserna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och social-
tjänstens ansvar att uppmärksamma sina klienter på faran för
alkoholmissbruk.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om skärpt lagstiftning mot illegal alkohohlantering.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet att genom försiktigt agerande slå vakt om
försäljningsmonopolet och undvika kollisioner med EG-rätten.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av en ökad svensk aktivitet i EU:s alkohol-
politik.

2005/06:So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om folkhälsopolitiska förutsättningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholpolitiska mål.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att främja en alkoholfri uppväxt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om generella insatser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsliv.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om graviditet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om styrning, ansvar och samordning.

2005/06:So6 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

1. Riksdagen avslår proposition 2005/06:30 utom såvitt avser förslag om ändring i lagen (1976:371) om behandling av häktade och anhållna m.fl.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med handlingsplaner som innehåller konkreta förslag och tydliga målsättningar, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c):

1. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om folkhälsopolitiska förutsättningar.
2. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om alkoholpolitiska mål.
4. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att främja en alkoholfri uppväxt.
5. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om generella insatser.
7. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om arbetsliv.
8. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om graviditet.
9. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om styrning, ansvar och samordning.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:So613 av Tina Acketoft m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om särskilda insatser för behandling av kvinnliga missbrukare.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Sk385 av Jan Lindholm och Ulf Holm (båda mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att kraftfulla insatser för att minska alkoholens skadeverkningar ger större intäkter än kostnader för samhället.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om uppföljning av de totala samhällsekonomiska effekterna av de föreslagna åtgärderna.

2005/06:Sk414 av Lennart Hedquist m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om alkoholfria miljöer samt vikten av personligt ansvarstagande och effektiva åtgärder för att motverka för hög alkoholkonsumtion och alkoholmissbruk.

2005/06:Ju332 av Torkild Strandberg m.fl. (fp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om konkreta åtgärdsplaner i varje kommun mot ungdomsfylleri.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skärpta påföljder för den som överlåter alkohol till ungdomar.

2005/06:Ju382 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skärpta krav på alkohol- och drogpolicy samt handlingsplaner hos kommuner, taxibolag, åkerier m.fl.

2005/06:U338 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om åtgärder på områdena narkotika, alkohol och tobak.

2005/06:So204 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om regelförändring för servering av alkohol.

2005/06:So210 av Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alkoholproducerande företag kan få rättigheter att bjuda på provsmakning

2005/06:So222 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försäljning av vin och öl i livsmedelsaffärer.

2005/06:So227 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fullt ut tillämpa Romfördragets artikel 28 i fråga om svensk alkoholpolitik och därmed avskaffa de diskriminerande hinder som i dag gäller för distansförsäljning av alkohol till enskild person i Sverige.

2005/06:So231 av Anna Grönlund Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att flytta försäljningen av folköl från butik till Systembolaget.

2005/06:So232 av Tobias Billström och Peter Danielsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fabriksförsäljning av egenproducerade spritdrycker.

2005/06:So238 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ändring av alkohollagen.

2005/06:So250 av Anita Brodén och Runar Patriksson (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att aktivt söka internationella allianser för att gemensamt verka för att i EU minska alkoholkonsumtionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholäsk och andra särskilt för ungdomar inriktade alkoholprodukter i livsmedelshandeln.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en riktad informationskampanj till ungdomar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett konsumtionsförbud av alkohol för ungdomar under 18 år.

2005/06:So253 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholäskan.

2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en redogörelse för åtgärder för att motverka alkoholismen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska alkoholanvändningen hos unga människor.

2005/06:So261 av Christina Nenes (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att se över möjligheterna att erbjuda fler alkoholister vård i form av självhjälpssystem.

2005/06:So269 av Marita Aronson (fp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till lag om tvångsvård för gravida missbrukare.

2005/06:So274 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ändring av alkohollagen vad gäller servering i foajé till teater eller konsertlokal.

2005/06:So285 av Hillevi Engström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Systembolaget bör ändra sina regler så att inte yngre medborgare diskrimineras.

2005/06:So290 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med lagförslag som skärper lagstiftningen för straff vid tillverkning och försäljning av hembränt.

2005/06:So300 av Torkild Strandberg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återföra beviljandet och kontrollen av serveringstillstånd från kommunerna till länsstyrelserna.

2005/06:So302 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändringar som gör det möjligt att tillåta gårdsförsäljning av lokalt framställt vin.

2005/06:So304 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheter till tillfälliga undantag.

2005/06:So313 av Ragnwi Marcelind (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att folkölet bör säljas på Systembolaget.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stoppa alkoholreklamen.

2005/06:So324 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ytterligare aktiva åtgärder sätts in för att medvetandegöra gravida kvinnor om alkoholens skadeverkningar för att minska antalet alkoholskadade barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Socialstyrelsen inhämtar uppgifter om de gravida kvinnornas alkoholkonsumtion från mödravårdscentralerna.

2005/06:So325 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsning på åtgärder riktade till gravida missbrukare.

2005/06:So370 av Peter Danielsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avveckla Systembolagets detaljhandelsmonopol.

2005/06:So375 av Tobias Billström m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommersiell provsmakning och fabriksförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta Skåne bli försöksregion för kommersiell provsmakning och fabriksförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker.

2005/06:So383 av Jan Lindholm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kommunala alkoholinspektörers möjlighet att kontrollera legitimation.

2005/06:So395 av Inger Lundberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utredning av möjligheterna att genomföra vissa åtgärder i syfte att stärka svensk vinproduktion.

2005/06:So401 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av kommunal alkoholrådgivning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om könsseparata behandlingsmöjligheter för missbrukande kvinnor och flickor.

2005/06:So423 av Marita Aronson m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om inrättande av ett nationellt kunskapscentrum angående alkohol och graviditet vid Sahlgrenska sjukhuset/Östra i Göteborg.

2005/06:So431 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att förebygga och minska alkoholmissbruket bland kvinnor.

2005/06:So470 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förebygga missbruk och alkoholskador.

2005/06:So491 av Per Bill m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om gårdsförsäljning av egenproducerat vin.

2005/06:So493 av Lars Gustafsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder mot en ökad alkoholkonsumtion.

2005/06:So495 av Tuve Skånberg och Johnny Gylling (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om varningstexter på starköl, vin och sprit.

2005/06:So508 av Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvärdera hur Sverige uppfyllt WHO:s styrdokument kring alkoholkonsumtion och hälsa.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att skapa alkoholfria perioder och situationer, s.k. Vita zoner.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om en lag som föreskriver varningstext på alkoholförpackningar.

2005/06:So524 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de riktlinjer som angivits i den nationella handlingsplanen mot alkoholmissbruk för unga människor efterlevs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stoppa försäljningen av ungdomsinriktad sprit (alkoläsk).

2005/06:So525 av Ameer Sachet m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om varningstexter på alkoholdrycker.

2005/06:So529 av Börje Vestlund och Inger Jarl Beck (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om öppethållande på restauranger till klockan 05.00.

2005/06:So542 av Lars Wegendal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om överklaganderätt vid beslut om alkoholtillstånd och ändring av alkohollagen.

2005/06:So549 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett snabbt agerande för att effektivt reglera handeln med alkohol över Internet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör överväga att föra över folkölsförsäljningen till Systembolaget.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör söka samarbete med andra EU-länder i syfte att påverka EU:s alkoholpolitik i en folkhälsopolitisk riktning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nordiskt samarbete för en gemensam strategi avseende alkoholpolitiken.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör följa upp kommunernas tillståndsgivning och återkomma till riksdagen med en redovisning av uppföljningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kampanj för minskad totalkonsumtion av alkohol.

2005/06:So589 av Chatrine Pålsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motonen anförts om att beslut om indraget serveringstillstånd och indragen rätt att sälja tobak och alkohol skall fattas av annan instans än socialnämnden.

2005/06:So602 av Anneli Särnblad och Barbro Hietala Nordlund (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om mer omfattande insatser riktade till barn i utsatta miljöer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en kompletterande uppföljning där ungdomars perspektiv står i fokus.

2005/06:So612 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Marianne Carlström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ändringar i alkohollagen avseende folkölsförsäljningen.

2005/06:So622 av Ulrik Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att försäljningen av folköl med 3,5 volymprocent flyttas till Systembolaget.

2005/06:So635 av Kerstin Engle (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ytterligare intensifiera Sveriges arbete inom EU för att få striktare och högre åldersgränser för alkoholinköp och konsumtion.

2005/06:So637 av Mikael Oscarsson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att pröva införselkvoterna mot EG-rättens folkhälso-paragraph.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om hårdare straff och upptäcktsrisk.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att fastställa en nationell strategi mot den ökande alkoholkonsumtionen.

2005/06:So644 av Johan Andersson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att belysa vilka informationsinsatser som är mest effektiva när det gäller att förebygga alkohol- och narkotikaanvändning bland unga.

2005/06:So645 av Nils-Erik Söderqvist m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en förbättrad alkoholpolitik inom EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige aktivt och kraftfullt bör driva kravet att alkoholpolitiken får ett folkhälsoperspektiv och att alkohol inte bör betraktas som en handelsvara vilken som helst.

2005/06:So675 av Berit Högman m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av möjligheterna till en likvärdig nivå av tillsyn i hela landet i enlighet med alkohollagens bestämmelser och Folkhälsoinstitutets rekommendationer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna inte bör kunna ta ut avgifter för en uppgift som inte utförs.

2005/06:So692 av Lars Ångström (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta utreda möjligheten för lokala destillatörer med egen "gårdsbutik" att sälja sina produkter i dessa.

2005/06:So700 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barn och alkohol.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Internethandel med alkohol.

2005/06:So703 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en vårdgaranti inom missbrukarvården.

2005/06:So704 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en vårdgaranti för missbrukarvården.

2005/06:So708 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om alkoholpolitiken inom EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om följderna av en skattesänkning på sprit.
3. Riksdagen beslutar att införa nya alkoholpolitiska mål, i enlighet
med förslaget i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om föräldraansvarets betydelse i det alkoholpreventiva
arbetet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om fem alkoholfria zoner som utgångspunkt för det
förebyggande arbetet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om lördagsöppna systembolag.

2005/06:Kr412 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om försäljningsförbud för de butiker som säljer folköl
till minderåriga.

2005/06:MJ441 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om möjlighet till gårdsförsäljning av egenproducerade
livsmedel inklusive fruktvin.

2005/06:N440 av Per Bill m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om gårdsförsäljning av fruktvin och andra lokalproduce-
rade produkter.

2005/06:N474 av Lars Lindblad m.fl. (m, fp, kd, c):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om gårds- och fabriksförsäljning samt provsmakning av
alkoholhaltiga produkter.